

VLAAMS CENTRUM VOOR GENEALOGIE EN HERALDIK

Kronevoordestraat 2A
B-8610 Handzame

Tel. 051 56 74 79

Fax 051 57 14 45

PR 000-1579885-46

www.vcgh.be

E-mail: vcgh@scarlet.be

Openingsuren:
maandag t/m vrijdag
9 - 12 uur / 13 - 17 uur

MEDEDELINGEN

België - Belgique
P.B.
8610 Kortemark
P 508209

25^e jaargang, nr. 2, 2006 - verschijnt driemaandelijks

Verantwoordelijke uitgever: Denise Cool, Kronevoordestraat 2A, 8610 Kortemark-Handzame

Afgiftekantoor: 8610 Kortemark

LEES IN DIT NUMMER :

VCGH:	Lidmaatschapsbijdrage 2006	blz. 22
VCGH:	Schenken van bidprentjes en rouwbrieven	blz. 22
VCGH:	Interview door Radio 2 West-Vlaanderen	blz. 23
Ignace Lowie:	Handzame, schitterende edelsteen van mijn jeugd, deel 3	blz. 24
SVVF:	Heruitgave op CD- Rom van Stallaerts Glossarium	blz. 39
Roelstraete Johan:	Je stamboom, je familiegeschiedenis, Davidsfonds Leuven	blz. 40
Wilfried Maertens:	Registers Plattelandse Vrouwen; overlijdens, deel 1	blz. 1

LIDMAATSCHAPSBIJDRAGE 2006

Hartelijk dank aan de leden en de steunende leden die reeds hun jaarlijkse bijdrage voor 2006 betaalden.

Wie nog niet betaald heeft, vindt een overschrijvingsformulier in dit nummer. We vragen u dit zo vlug mogelijk in orde te brengen. Het lidgeld bedraagt **17,50 euro**

Voordelen van het lidmaatschap:

kosteloze en onbeperkte raadpleging van microfiches, tijdschriften en boeken
(niet leden betalen **3,00 euro** per bezoek)
gratis abonnement op ons driemaandelijks 'Mededelingenblad'.
We danken u voor uw trouwe steun en medewerking!

SCHENKINGEN VAN BIDPRENTJES EN ROUWBRIEVEN

R. Cafmeyer, Kortemark; VVF-Roeselare; F. Bonte, Assebroek; fam. Devos, Handzame; F. Degraeve, Zedelgem; W. Maertens, Koekelare; W. Crommelinck, Oudenburg; F. Anckaert, Hoogdele; M. Degroote, Handzame; W. Willaert, Handzame; R. Baccarne, Poelkapelle; R. Deruyttere, Kortemark; D. Laplasse, Diksmuide; VVF-Brussel; O. Stevens, Ichtegem; G. Menu, Poelkapelle; G. Manhaeve, Diksmuide

Hartelijk dank voor uw steun!

INTERVIEW DOOR RADIO 2 West-Vlaanderen ACTIVITEIT MET UITSTRALING NAAR BREDER PUBLIEK

Op 16 mei 2006 was Johan Roelstraete te gast in het programma “Middagpost” op Radio 2 West-Vlaanderen, naar aanleiding van zijn nieuw boek: “Je stamboom, je familiegeschiedenis”. Er werd “ingebroken” in het programma vanuit het VCGH, voor een rechtstreeks interview aldaar.

Wim Dedeyster - Sofie Blancke - Denise Cool

PROMOTIEFILM VCGH

In 2004 won het VCGH de lokale maar prestigieuze cultuurprijs *'t Markske* en diende bijgevolg mee te werken aan de uitreiking van dezelfde cultuurprijs in 2006. Er werd gekozen voor een optreden van Roger Hessels en voor het maken en vertonen van een korte promotiefilm over de historiek en de werking van het VCGH. Dit laatste materiaal zal ook worden aangewend bij de jaarlijkse grensoverschrijdende bijeenkomst van de Nederlandse Genealogische Vereniging (NGV) en het Samenwerkingsverband Vlaamse Verenigingen voor Familiekunde (SVVF).

Vervolg Handzame, schitterende edelsteen van mijn jeud

Deel 5: “Wat heb je vandaag op school geleerd?”

Dank zij enkele toespraken die ik hield voor de 40- en 45-jarigen van mijn geboortjaar 1958 kan ik voor dit hoofdstuk hoofdzakelijk terugvallen op mijn geschriften van die mooie dagen.

Het begon allemaal in de kleuterklasjes van het klooster in wat toen nog de Statiestraat heette. We werden er in onze kleine angst opgevangen door de lieve, goede en nog jonge juffrouw Ingrid. Al zijn we door moeder natuur nu eenmaal niet begiftigd met een paardengeheugen en al zijn onze herinneringen aan die oertijd met mistige en duistere nevelen omhuld, ons prilste besef en onze jeugdige hersentjes roepen de zachtheid, de glimlach en de rustige uitstraling op van de schat die onze juffrouw was: elk jaar weer paraat om de kinderen op te vangen die voor het eerst eventjes de veilige nestwarmte van thuis moeten missen. De overlevering vertelt dat ik, alvast in den beginne, steeds aan de rokken van juffrouw Ingrid kleefde, zeker toen ik de nabijheid speurde van een eerbiedwaardige zuster, toen nog in imposant-dreigende zwarte gewaden, wat toen een gevaar scheen voor mijn klein, veilig wereldje. Maar schijn bedriegt, want zuster Vincentia en de kranige zuster Margriet-Marie zullen spoedig een plaatsje in onze leefwereld veroveren. Wat ik echt niet leuk vond waren die zogenaamde “weefmatjes” waar ik niet mee overweg kon, mijn eeuwige onhandigheid tekende zich reeds duidelijk af. Wat nog heel levendig in mijn geheugen is gegrift, zijn die grote, aangrijpende kleurplaten over het lijdensverhaal van Christus die in de paasperiode de klas sierden. Ja, wij leefden nog in een christelijke tijd, doordeesemd van christelijke waarden en normen die ons letterlijk en figuurlijk hebben gevormd, maar toen maakte niemand daar een probleem van. Kinderen werden immers niet opgezadeld met problemen. Op 31 mei 1964, aan het einde van onze kleutertijd, stapten we op een zonovergoten dag, fier en statig in een kraakwit pakje en met een belletje in de hand op de allerlaatste tonen van de Handzaamse processie. Op een foto van die dag loop ik met roomse tred naast een meer rebelerend kijkende Marc Bohez. Niemand kon vermoeden dat de gelijkmatige, zachte tred van onze kindervoetjes en het vrolijke, schelle geklingel van onze belletjes het requiem betekenden van deze traditionele volksdevotie in Handzame.

Ons geboortjaar 1958 is niet zomaar het eerste het beste jaar geweest, alhoewel we ons dat natuurlijk niet meer kunnen herinneren. Het is vooral hét jaar geweest van de Wereldtentoonstelling in Brussel. Wanneer men vertelt dat men van '58 is, reageert men vaak met “ah, 't jaar van de Expo”. Het is ook het jaar geweest dat voor het eerst een aards ruimtetuig rond onze blauwe planeet cirkelde, nl. de Russische Spoetnik, ook in de Brusselse Expo tentoongesteld. Maar onze kinderjaren zijn bovenal de jaren '60 geweest. Tijdens onze “kortebroek” jaren verscheen in onze huiskamers de grote nieuwigheid van de jaren '60, de zwart-wit televisie waarbij we naar Brussel Vlaams, Rijsel 1 en Rijsel 2 konden kijken. We leefden in de jaren '60, maar onze nationale gebeurtenissen waren niet de zorgen rond de éénheidswet, Zwartberg, Leuven Vlaams, Belgisch-Congo of Gaston Eyskens, maar wel de speelse spanning verweven en gebracht door nonkel Bob, Kapitein Zeppos, Johan en de Alverman, Axel Nort, of Wij, Heren van Zichem. Onze internationale gebeurtenissen waren niet de Kennedy's, Martin Luther King, Mao Tse Toeng, Biafra, Vietnam of mei'68 maar Bonanza, Batman en Zorro die in tegenstelling tot de “groten der aarde” wel de wereld konden redden, de goeden belonen en de slechten straffen. Och, we dachten zo eenvoudig en we wisten zo weinig toen en we waren zo gelukkig, al beseften we ook dat wellicht niet. We leefden zo mee in die wonderzomer van 1969 toen Eddy Merckx, 30 jaar na Sylveer Maes, de Tour de France won en toen Armstrong - neen niet Lance, maar Neil - als eerste mens voet op de maan zette. Wij konden nog écht verwonderd zijn, het is helaas een heus verlies en verdriet in een mensenleven wanneer de kinderlijke verwondering ééns plaats moet ruimen.

Dan was er voor de jongens de tijd in de gemeentelijke jongensschool. Hier scheidden onze wegen met de meisjes van ons bouwjaar 1958, ook wij waren kinderen van onze tijd, toen nog gekenmerkt door gescheiden ontwikkeling, een soort “apartheid” tussen “meisjongens” en “knechtjongens”. Vanaf 1 september 1964 zaten, wij de jongens, menige uren naast, voor of achter elkaar op de schoolbanken of speelden we op de “koer”. Het zijn beelden van zorgeloze en schone kinderjaren. We mijmeren over onze onderwijzers, onze “meesters”..., meester Deprez die ons met zijn engelengeduld leerde lezen, schrijven en rekenen, meester Decoutere die ons met rechtvaardige gestrengheid verder op het goede kennispad hielp en meester Willaert, hét monument uit het Handzaamse verenigingsleven, die ons - vol heilig vuur - warm maakte voor nieuwe

vakken als geschiedenis, aardrijkskunde en natuurkennis maar die ons spijtig genoeg door een verwonding niet tot het einde van het schooljaar kon bijstaan, meester Vandemoortele, dorpsfiguur en schoolhoofd, bij wie we zoveel “Vlaamse Filmpjes” hebben gelezen: vier meesters die goed waren voor vijf jaar lager onderwijs, of vijf voor de prijs van vier, meester Decoutere heeft ons twee jaar moeten dulden. Ik meen dat wij nog veel ontzag en respect hadden voor onze meesters die dat ook dubbel en dik verdienden. Zij stoelden hun gezag niet alleen op kennisoverdracht, maar ook op opvoeding, waarden en normen die ze vanuit hun persoonlijkheid aan ons meegaven. We zijn er hen blijvend en oprecht dankbaar voor.

In de gemeentelijke jongensschool te Handzame verscheen indertijd een schoolkrantje met als titel “Samen Sterk”. Gelukkig ben ik nog in het bezit van de meeste nummers. Zo heb ik het een en ander uit die nummers kunnen distilleren om een beetje de sfeer van die jaren op te roepen. Ik grasduinde met veel plezier in die oude schoolblaadjes, met een lach maar ook met een tikkeltje weemoed las ik de gedrukte opstelletjes van mijn klasgenoten. In het allereerste nummer van november 1964, wij zaten toen in het eerste leerjaar, lezen we het volgende: “Onze eersteklassertjes voelen zich reeds goed thuis in “hun” nieuwe school en meester Deprez heeft ze al heel wat leren rekenen, lezen, schrijven en zingen.” Het aantal leerlingen in de school bedroeg 139 stuks waarvan 23 in ons eerste leerjaar bij meester Raf Deprez. Ongetwijfeld hebben alle leerlingen van toen een zeer goede herinnering bewaard aan onze meester, een goed onderwijzer en mens. In het tweede schoolkrantje prijkt een verslagje over een oudercontactdag in het eerste leerjaar. Het gaat als volgt: “Maandag, 14 december, in de namiddag, ging de open klasdag door in het eerste en tweede leerjaar. De opkomst was uitermate goed. Bij meester Deprez luisterden (en genoten!) zestien moeders – waaronder de mijne – en twee vaders met gespannen aandacht eerstens naar een vijftal rekenspielen, en vervolgens naar een taalles. En of onze kleintjes zich “weerden” onder het oog van hun vader of moeder...De lesgevers waren trouwens in topvorm, de leerlingen waren als bietjes in een korf en de ouders waren een en al belangstelling”. Klinkt dit niet mooi.

Bij ons wekelijks schoolrapport kregen we ook zogenaamde maandpunten. Het schoolblaadje verduidelijkt: “Die maandpunten, dan in weekpunten onderverdeeld, hebben tot doel het karakter van onze kinderen te vormen door standvastige vervulling van kleine dagelijkse verplichtingen op de verscheidene levensniveaus, opdat ze zich de goede levenshouding geleidelijk tot een diepe en vaste verworvenheid maken.” Wat een mondje vol aan “moraalridder-ij”. Het maandpunt voor september was de stilte, en voor oktober orde. November was de maand van de netheid en voornaamheid was het maandpunt van december. Bij de opsomming van de punten voor netheid lees ik o.m.: “reinheid in gedachten en verbeelding”. Misschien hebben we wel eens gedwaald...

We hadden niet alleen rapporten maar we kregen voor flinke antwoorden of prestaties ook punten. Er waren verschillende categorieën, de laagste punten waren in het roze en de hogere getallen stonden op een harder wit kartonnetje. Op het einde van de week werden de punten ingeleverd en wanneer je aan een behoorlijk aantal kwam, kreeg je wat klein schoolgerief toegestopt, zoals potloden, vloeipapier voor de inkt, potloodslijpers en ander fraais. In onze schriftjes verscheen ook al eens een stempeltje met “flink”, “goed gewerkt” en voorzien van een sympathieke dierenafbeelding.

Veel jongens stapten in hun “schorte” (stofjas) en met hun “carnachière” (boekentas) in de hand naar de gemeentelijke jongensschool door het schoolwegeltje. Wie daar langskwam, herinnert zich ongetwijfeld nog “Pollieten”, de schrik van menig schoolganger. Op alle mogelijke manieren probeerde hij de scholieren bang te maken. Zo achtervolgde hij ons met emmers water, zwaaide hij met een knipmes of een broodmes of spuugde zijn bruine vlaag voorgekauwde pruimtabak in onze richting. Maar ook de kindern wisten “Pollieten” uit te dagen en dan zongen ze een weinig apertijtelijk “rijm-gedicht”:

“Pollieten zat te schietn achter d’hoage,
’t kwam doar een grote dundervloage,
oei, zei Pollieten,
’k goan hier nooit meer schietn.”

Aan onze Eerste Communie op Passiezondag 4 april 1965 heb ik nog een aantal, zij het persoonlijke, herinneringen overgehouden. Zo vervulde tijdens de repetities meester Deprez, in stofjas, de rol van eerbiedwaardige biechtvader waarbij hij zich plechtig in de biechtstoel installeerde. We leerden er heel devoot onze eerste prille gebedjes én zondekes prevelen. Het aantal keren dat we gevloekt hadden, was ongetwijfeld

de meest succesvolle en populaire zonde die onze kinderzieltjes bevlekte. De Eerste Communie zelf verliep nog geheel volgens de oude traditie: Pastoor Jeroom Vantomme in z'n laatste maanden als Handzaamse zielenherder, aan het altaar achteraan de kerk, met de rug naar het Godsvolk, en wij, arme zondaars, met de handen onder een maagdelijk wit kleed en de tong die naar onze eerste hostie smachtte. Het was dan de bedoeling om zeer sereen met gesloten en onbeweeglijke mond en met de hostie rustend op onze smaakpapillen, ons terug naar de rieten kerkstoel te begeven, alwaar we geacht werden met de nodige contemplatieve ernst het gezicht te bedekken en de hostie z'n gang te laten gaan. Het proces mocht zeker niet worden versneld door op het "lichaam van Christus" te bijten. Bij mij gebeurde de vertering in versneld tempo, zodat ik éénmaal plaatsgenomen, al die Roomse handelingen achterwege liet. Een alerte meester Deprez had dit in de gaten, kwam naar mij toe en deed teken dat ik mijn handen voor het gezicht moest houden. Ik antwoordde "kind-eerlijk": "maar meester, hij is al op."

Later ben ik ook nog een korte tijd misdienaar geweest, het was de tijd van pastoor Verstraete, een dynamische maar nogal nerveuze dorpsheer die veel belangstelling voor het verleden vertoonde en ook in het parochieblad waardevolle bijdragen leverde over Handzame doorheen de jaren. Ik maakte de nadagen van de vespers mee op zaterdagavonden en trok mee op kruisweg op Goede Vrijdag.

Het tweede leerjaar brachten we door bij Mevrouw Demarée uit Zarren. Ze zal ons bijblijven als een strenge maar goede juffrouw waar je veel bij leerde, o.a. de maanden, de seizoenen, de klok, enz. Het was in het begin van dat schooljaar dat Handzame zijn laatste 100-jarige heeft gevierd: namelijk Kaatje Maekelberg. Het was een grootse viering met een grandioze optocht waaraan talrijke schoolleerlingen meewerkten en waarvoor mijn vader op een boerenwagen een ouderwetse fotostudio in mekaar had getimmerd. Ik herinner dat we tijdens het eerste leerjaar tijdens onze schoolreis hadden gespeeld op de heuvel boven de Middeleeuwse ijskelder van het slot van Wijnendale. Tijdens het tweede leerjaar reden we naar Diksmuide, en dan naar de kust, Oostduinkerke (met een foto van onze klas aan de kerk) en Nieuwpoort, en vervolgens naar Duinkerken in Frans-Vlaanderen. In die tijd waren "kletsen" nog heel gewoon, en niemand die er zou aan gedacht hebben om daar tegen te protesteren...

In het derde leerjaar kwamen we bij meester Decoutere terecht die van rekenen en zingen zijn hoofdingrediënten maakte, en stilaan begonnen ook meer moderne tijden aan te treden. We kregen al eens lichtbeelden in de klas te zien en het is in dat schooljaar dat we voor het eerst over gasverwarming beschikten. "Samen Sterk" kondigt met enige trots aan: "Adieu aan de laatste kachels. Meteen behoort het rijk der kachels tot het verleden." We verlieten tevens de klassieke houten schoolbanken om nieuw uitgeruste lessenaars plaats te nemen. De grootste slachtoffers van die "moderne tijd" waren de "brielpotten" die o zo graag met hun vingers in de witte inktpotten op die oude schoolbanken vertoefden. Er werd tijdens onze eerste leerjaren trouwens wat afgemorst met die inkt, vloeipapier was geen overbodige luxe. "Samen Sterk" glorieert verder: "In het derde leerjaar staan reeds gloednieuwe banken. Een bewijs temeer, dat ons gemeentebestuur begaan is met de modernisatie van de gemeenteschool."

In "Samen Sterk" van oktober 1966 wordt in de rubriek "wist ge?" een interessante doorlichting van het toenmalig schoolleven geschetst. Ik geef het graag mee:

"Wist ge...dat er vier maal per week huiswerk gegeven wordt: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag? dat de leerlingen elke zaterdag hun schoolrapport meekrijgen? dat er op 't einde van elke maand een proefwerk gegeven wordt? dat de schoolpoort te 8 uur en te 13 uur open gaat? dat de leerlingen 's middags soep kunnen krijgen tegen 2,5 fr. voor een grote tas? dat een middagmaal 13 fr. kost? dat de melkprijs per week 12 fr. is? dat er een nieuw weekblaadje verschenen is voor de leerlingen van 't derde en vierde leerjaar: "Zonnestraal"? Tot in het vijfde leerjaar trokken we ook nog op zaterdagvoormiddag naar school. Er waren niet alleen proefwerken met Kerstmis, Pasen en voor de grote vakantie, er waren naast de weekrapporten en de "goede punten" ook de maandelijksse proefwerken, de zogenaamde "ombesten".

Toen we ons naar het vierde leerjaar verplaatsten, aan de andere kant van de school waar later het jeugdhuis "De Meeuwe" zich vestigde, schrokken we wel een beetje want opnieuw stond meester Decoutere voor ons in de klas. Waren wij nu zo dom dat we het jaar met z'n allen moesten overdoen, neen, meester Decoutere ging doodleuk met ons over naar het vierde leerjaar. Meester Wilfried Willaert was onze zeer bekwame onderwijzer in het vijfde leerjaar.

Bij meester Willaert werden lichtbeelden al dia's genoemd en ze werden tot onze grote tevredenheid en

fascinatie vaak gebruikt om de lessen geschiedenis, aardrijkskunde en natuurkennis aanschouwelijk te maken. Wat ook zeer aanschouwelijk was, was het levensgroot menselijk geraamte dat onze klas opfleurde. Voor sommigen was dit knokig heerschap niet alleen didactisch materiaal, maar de brave borst kon ook al eens een pet dragen of met een sjaal worden omgord, en klank kwam er ook al uit vermits de knieschijven konden klepperen als Spaanse castagnetten. Tijdens de paasvakantie verwondde meester Willaert zich ernstig aan de duim en hij was voor maanden uitgeteld. Onze vervangleraar was een zekere meester Decru uit Esen, die naar godsvrucht en vermogen het diep gemis van meester Willaert probeerde op te vangen. Tijdens dit schooljaar, met Pasen, startte de Handzaamse chiro-afdeling, waar diverse klasgenoten zich verdienstelijk hebben gemaakt, niet in het minst mijn jeugdvriend bij uitstek, Luc Vandermeersch, die het later tot hoofdleider wist te brengen.

We leerden nog uit de catechismus, het “weesgegroetje” en het “onzevader” waren vanzelfsprekendheden, grote aardrijkskundige en historische kaarten bengelden opgerold boven het grote bord waar elk jaar met het beste krijt in schoonschrift onze nieuwjaarsbrief werd neergepend terwijl de portretten van het toenmalige koningspaar onze ijver vorstelijk in de gaten hielden. Maar in ons lijfblad “Zonnekind” waren “Rikske en Fikske” de vedetten, in de hoogste jaren lazen we “Zonneland”, we speelden met de kniekers, de tol en met de “pekkels” en we zweefden gracieus over de evenwichtsbalk, al beken ik met schroom, de ene wat eleganter dan de andere. De examens waren toen nog “ombesten”, ons wekelijks rapport vermeldde ook de hoofding “gedrag” en het aantal bijgewoonde “Heilige Missen”. Nederlands heette nog zo mooi “moedertaal” terwijl onze enige echte moedertaal het onversneden sappige West-Vlaams was, wiskunde omvatte “rekenen” - met daarbij hoofdrekenen - en “vraagstukken”, biologie was eenvoudig “natuurkennis” en naast de vaderlandse geschiedenis kregen we ook nog een stevige lepel “gewijde” geschiedenis.

Tenslotte belandden we in het zesde leerjaar bij hoofdonderwijzer Sylvain Vandemoortele. We waren nog met 18 leerlingen in de klas terwijl in het totaal 128 jongens school liepen in de plaatselijke gemeenteschool. “Samen Sterk” vermeldt: “Enige weken geleden werden uit alle klassen de straatoude lampen verwijderd en vervangen door een moderne daglichtinstallatie. Een verbetering die door alle kinderen en leerkrachten op gejuich werd onthaald.” Dat gejuich dat in december 1969 zou plaatsgevonden hebben, kan ik mij echt niet meer herinneren...Op 11 mei 1970 ontvingen we het Vormsel door Mgr. De Smedt, bisschop van Brugge en op 17 mei vierden we onze heilige plechtige communie. Een maandenlange voorbereiding in de klas en in de kerk was daaraan voorafgegaan.

Op 30 juni 1970 namen we afscheid van elkaar en de klas van meester Vandemoortele, en we gingen elk onze eigen levensweg. Aan het einde van die allerlaatste schooldag in Handzame waren wij de bewonderende getuigen van het plechtige bezoek van de Handzaamse burgervader Henri Vandenberghe. De eerste burger van onze gemeente, het kloke lichaam omgord met tricolore sjerp en zoals het hoorde, voorzien van de onafscheidelijke sigaar, reikte onze allereerste diploma's uit. Hij was zonder discussie dé burgemeester van onze jeugd, in functie na de verkiezingen in ons geboortjaar 1958 en plaatsruimend na de verkiezingen in het jaar 1970, het jaar dat we de lagere school in Handzame verlieten. Als een kostbaar juweel koester ik nog steeds het toen bij het kantonnaal diploma verkregen “Standaard Nieuw Nederlands-Frans, Frans-Nederlands woordenboek”. Een ingeplakte tekst voorzien van de gemeentelijke stempel gaf ons volgende dwingende opdracht mee: “Dit waardevol boek, U aangeboden door het Gemeentebestuur van Handzame, weze tevens een dankbare herinnering aan uw schooljaren in onze gemeenteschool doorgebracht.”

Vele gedachten uit die schone jaren branden nog scherp in de geest. Ik dacht vroeger dat wij de eerste generatie van de moderne tijd waren, in weelde opgekweekt met tv-programma's die de lancering van raketten spuiden, maar eigenaardig genoeg begin ik met de jaren meer en meer te geloven dat wij behoorden tot de laatste generatie die desondanks een stevige geut “oude tijd” meekreeg. Daarbij roep ik niet alleen de uitdovende straatbeelden op met een “scharlesliep”, een visboer op z'n klompen - z'n “kloef'n” - of paard en kar dokkerend op de kleine kasseitjes bij ons in de Kortemarkstraat, maar dan mijmer ik ook over mentaliteit, opvoeding, tradities, zekerheden, houvast, éenvoud, sociaal contact, gemoedelijkheid of huiselijke warmte waar wij ons aan optrokken. Is dit nu nog zo in deze tijd die voorbysuist als een denderende hoge snelheidstrein, volgeladen met hooggeschoolde vakkennis en vooruitgang, waarbij we altijd maar vooruit moeten, terwijl niemand ooit heeft gezegd waar naartoe? In het verleden “leven” is niet gezond, maar soms achterom blikken, het waardevolle en dierbare bewaren en de eigen wortels koesteren is menselijke rijkdom.

Zo was onze kindertijd in Handzame, herinneringen aan een jeugd in een lieflijke, huiselijke, stille maar soms ook bruisende, kleine, hardwerkende dorpsgemeenschap. Herinneringen teder en broos, maar die we voor eeuwig in de warmte van ons hart als de duurste diamant omsluiten.

Deel 6: Een familie vindt haar thuis in Handzame...en elders

Mag ik zo vrij zijn om mijn eigen voorouders als een voorbeeld van een doorsnee West-Vlaamse, Handzaamse familie voor te stellen? De oudst gekende vorm van de familienaam Lowie is “Lohier”. Die voorouders woonden in het zuiden van het Graafschap Vlaanderen, nu Frans-Vlaanderen, en meer bepaald in de landelijke omgeving van de Vlaamse stad Rijsel (Lille). De verste stamvader heeft als naam Elie Lohier, met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid, een eenvoudige boer. Hij moet geboren zijn in het eerste kwart van de jaren 1500 en hij leefde in het kleine dorpje Fromelles, een “boerengat” van een 800 zielen, behorend tot het Rijselambacht in het Graafschap Vlaanderen. Zijn zoon Jacques Lohier werd er geboren ca. 1550 en hij verhuisde tussen 1575 en 1600 van Fromelles naar wat nu West-Vlaanderen is, eerst naar Poperinge en daarna naar Langemark. Hij mag de voorouder worden genoemd van alle Lowie’s en aanverwanten (Lowier, Louwie, Louwye) die zich in het toenmalige Graafschap Vlaanderen vestigden (nu West- en Oost-Vlaanderen). Onze dekselse Jaak moet geen gewone zijn geweest want in Poperinge werd hij beticht van hekserij. Een oud-Vlaamse tekst getuigt van een proces van 6 mei 1597 met het vonnis waarbij hij gelukkig werd vrijgesproken. Wellicht zal het toch wat warm onder zijn voeten zijn geweest, vermits hij noordelijker optrok naar Langemark...Achterkleinzoon Jacobus Lowij zal zich rond 1660 in Staden vestigen, en van daaruit een nieuwe familietak stichtten die rond 1775 een aftakking naar Handzame zal kennen. Gedurende die periode van meer dan 200 jaar was de landbouw de voornaamste bron van inkomen voor de gewone man en vrouw, die vaak bijverdiende als spinster. Het is voor de familie Lowie niet anders geweest.

Handzame, een gastvrij dorp

De zoon van Jacobus, Joannes Pieter Lowie luidt een nieuw tijdperk in. In vol Oostenrijks tijdvak van onze zuidelijke Nederlanden wordt hij in Staden geboren op 11 januari 1748 en aldaar ook getogen, verhuisde hij met z’n familie omstreeks 1775 naar Handzame. Hij werd er begraven op 13 september 1794. Joannes Pieter is de eerste Lowie die in Handzame woonde en is de stamvader van alle Lowie’s die van Handzame afkomstig zijn. Hij zou reeds als timmerman (als hoofdberoep?) werkzaam zijn geweest. Hij huwde met Maria Joanna Vandeputte uit Lendelede, een landbouwster en spinster. We grasduinen even in de beroepen van zijn kinderen en aangetrouwde partners: werker (3x), wever, spinster(4x), strooidekker, dienstknecht en huidevetter.

Josephus Ignatius Lowie zet de weg vanuit mijn diepe wortels verder naar boven. Als zoon van Joannes Pieter werd hij geboren te Handzame op 12 juli 1777, hij overleed er aldaar op 27 maart 1848 op 70-jarige leeftijd. In z’n levensjaren heeft hij wat tijdsperiodes in onze gewesten meegemaakt: geboren op het einde van de Oostenrijkse tijd, gevolgd door de omwentelingen in de zuidelijke Nederlanden 1789-1790, daarna de zwarte “beloken” tijd toen onze gewesten door de revolutionaire Fransen werden geannexeerd, de Heel-Nederlandse hereniging van 1815-1830 en tot slot de Belgische revolutie van 1830 waarop de Belgische onafhankelijkheid volgde. Hij stierf toen het oude Vlaanderen (West- en Oost-) een diepe crisis kende, arm was en honger leed, vaak met uitwijking tot gevolg, zoals naar de “nieuwe wereld” over de oceaan, of naar Frankrijk om bieten te oogsten of om in de chicoreiast te wroeten, de zogenaamde “Fransmans”.

Josephus Ignatius bleek uit documenten een “huishuurder” te zijn en was werkzaam als wever én zager. Hij huwde Eugenia Borgo, een spinster uit Zarren. Hun kinderen werden allen geboren tijdens de Franse bezettingsjaren. Hun beroepen, en die van hun levenspartners, luiden: spinster, boomzager (3x), wever (2x) en werkmán. Opvallend is toch dat het element “hout” in onze familie Lowie meer en meer een voorname plaats inneemt. Een van de kinderen van Josephus Ignatius, werkmán Carolus (Charles) Ludovicus Lowie was een druk bezet man. Hij zette uit twee huwelijken maar liefst 20 kinderen op de wereld, “het is een hobby”...

Overgrootvader Karel aanschouwde in Handzame het levenslicht op 14 augustus 1848. Hij overleed op 77-jarige leeftijd te Handzame op 8 juli 1926. Hij was gehuwd met Juliana Vangheluwe, eveneens uit het vertrouwde Handzame. Boomzager en timmerman van beroep was Karel een gestreng maar rechtvaardig familiehoofd. Oude foto’s van die tijd schetsen een slanke man, groot van gestalte en met indrukwekkend

grote werkerhanden. Zijn echtgenote Juliana moest qua gestrengheid voor haar man niet onderdoen. Na hun huwelijk in 1880 nam het paar hun intrek in een woning in de Handzaamse Groenestraat. In vroegere tijden liep de Groenestraat door tot aan de Handzaamse Marktplaats, later werd dit gedeelte de Stationsstraat, en na de fusies van gemeenten de Kronevoordestraat. In 1898 voleindigde Karel aldaar de optrek van een geheel nieuwe woning. Als zelfstandig timmerman had hij zich opgewerkt tot een vermogend man. Hij was niet alleen eigenaar van zijn eigen woning met bijhorende meubelmakerij, de werkplaats aan de rechterkant van zijn woning, maar tevens verwierf hij andere huizen.

Karel had een kleurrijke broer, Ambrosius “Brosen” Lowie, boomzager van beroep en in Handzame geboren op 12 maart 1845. Deze hield in Handzame ook de herberg “De Slomme” open. Op een goede dag begon hij een grote boom in zijn eigen tuin om te zagen. ’s Avonds legde hij moede de niet voleindigde werkzaamheden stil. “Brosen” dronk liever een goede, frisse pint. Maar diezelfde nacht begonnen de natuurelementen zich tegen “Brosen” te keren, een stevige wind woedde over Handzame en concentreerde zich blijkbaar op de half-doorzaagde boom in “Brosen” ’s tuin. Dit gevaarte knakte af en kwam met volle geweld op “Brosen” zijn schamele woning terecht. Zijn onfortuinlijke vrouw, Juliana Lepoutere (“metje”) zat midden in de nacht in erbarmelijke omstandigheden gekneld tussen haar eigen beslapen bedsponde en het neergestuikte, logge gevaarte. Met man en macht werd ons “metje” moeizaam bevrijd, de oude dame kwam er gelukkig met de schrik vanaf. In café “De Slomme” zal dit wel eventjes het onderwerp van de dag geweest zijn, en naar mijn gevoelen zal “Brosen” daar lustig aan meegedaan hebben. En “metje”, ja, die kon er waarschijnlijk niet mee lachen...

Eugène Joseph Lowie was een zoon van Karel. Hij is mijn grootvader, ik heb niet het geluk mogen beleven hem gekend te hebben. Hij werd geboren te Handzame op 13 augustus 1885 en overleed er op 68-jarige leeftijd op 29 maart 1954, ook mijn moeder heeft hem niet gekend. Meubelmaker en timmerman huwde hij op 28 december 1921 (als 36-jarige) mijn grootmoeder, Louise Desimpel, geboren te Handzame op 30 september 1887. Reeds van kindsbeen af keek ik vol bewondering naar de huwelijksfoto’s van mijn grootvader. Hij ziet er zo keurig uit, een glad gezicht, een mooie krulsnor en een als gegoten kostuum. In het ouderlijk huis in de Groenestraat te Handzame werd Eugène geboren en aldaar bracht hij ook zijn jeugd door. Samen met zijn broer Cyrille trok hij naar Brussel om als timmerman aan de kost te komen, hij was er bij een bond voor de West-Vlamingen zoals uit een lidkaart blijkt. Na de Eerste Wereldoorlog was er wegens de heropbouw van het grondig vernielde Handzame heel wat timmerwerk te verrichten. Eugène keerde naar Handzame terug en werkte tot aan zijn huwelijk in 1921 in de schrijnwerkerij van zijn vader in de Groenestraat.

Vanaf zijn huwelijk woonde hij in de Kortemarkstraat 9 te Handzame waar hij tot en met zijn levenseinde zou verblijven. Mijn vader zal er in 1925 geboren worden en zijn verdere leven er blijven wonen, ikzelf groeide er eveneens op...

Grootvader Eugène stond bekend als een zachtaardig man en een boeiend verteller met veel belangstelling voor eigen streek en geschiedenis. Hij werkte net als zijn vader als zelfstandig meubelmaker-timmerman. Hij beschikte over zijn eigen schrijnwerkerij die hij verder uitbouwde en waarin zelfs tijdelijk een knecht werkzaam was. Tevens installeerde hij zijn eigen meubelzaak waarbij grondige verbouwingen aan de oude herenwoning noodzakelijk waren. Tijdens de Tweede Wereldoorlog waren Duitse soldaten in de woning bij onze familie geplaatst, ze hebben hulpvaardig hun diensten in de schrijnwerkerij aangeboden en hebben steeds correct en hoffelijk gehandeld. In de ouderlijke woning blijft vooral dat mooie, handgemaakte bureau aan zijn vakmanschap herinneren.

De kinderen van Karel oftewel de broers en zussen van grootvader Eugène, zijn meer dan het vermelden waard. Stuk voor stuk hebben ze een opvallend leven geleid. Celina Maria Lowie was de oudste dochter van Karel, geboren op 18 juni 1881, traditioneel in Handzame. Ze zag in volle oorlogstijd de minne aan zich voorbijtrekken. Celina stortte zich in een (ongehuwde) relatie met een Duitse militair. De liefde is grenzeloos, maar stel je dit maar eens voor in die tijd. Die relatie werd bovendien gezegend met nakomelingenschap...Nooit mocht Celina nog naar huis komen. Ze is vroegtijdig overleden.

Cyrille Joseph Lowie was de oudste broer van grootvader Eugène, en bovenal, hij was mijn bloedeigen dooppeter. Hij werd geboren in Handzame op 22 juni 1883. Ook hij was een echte vakman in de houtbewerking en was er alom voor gekend. Zoekend naar een bron van inkomen vestigde hij zich in Brussel, waar hij reeds een tijd met zijn broer Eugène had verbleven. Hij kocht een huis in de kustgemeente

Lombardsijde waar hij een prestigieuze meubelzaak wenste te starten. Maar de vrouwen speelden hem danig parten. Zowel zijn vrouw als zijn dochter Rachel Lowie hielden meer van de Brusselse grandeur en Cyrille kon zijn ambities opbergen. Hij kwam nog zeer graag naar Handzame en hielp dan mee in de atelier en de meubelzaak. Op foto's sta ik als peuter naast mijn peter, een keurig geklede oude, mooie man wiens gelaatstrekken aantonen dat hij een zachte, innemende persoonlijkheid was. Hij overleed te Brussel op 21 november 1960. Ik heb jammer genoeg geen enkele herinnering aan mijn peter, en toch voel ik veel warmte wanneer ik naar de foto's kijk en aan hem denk.

Marie Louise Lowie was het jongste kind van Karel en jongste zus van Cyrille, Eugène en Oscar. In Handzame ontsproot ze uit de moederschoot op 26 juli 1889. Op 20 augustus 1921 trad ze toe als kloosterzuster – met naam Zuster Julie – bij de Zusters van Liefde in Melsele, gelegen in het Waasland, niet zo ver van Antwerpen. Het kloosterleven was bijzonder hard. Op hoge leeftijd vertelde Zuster Julie over de vernederingen die ze vaak moesten ondergaan, dit om hun “wereldse” wil te breken. Toen haar vader in 1926 stierf, was er geen denken aan dat ze naar de begrafenis mocht komen. Het duurde asjeblief tot de “Roepingsdag” van ...15 augustus 1965 (!!!!!) vooraleer ze bij ons op bezoek mocht komen en ze haar geliefde geboortedorp Handzame kon terugzien. Het is ronduit een regelrechte schande wat men deze vrouwen, zoals mijn lieve “tante nonneke”, heeft aangedaan. Vandaag zijn voor minder de “mensenrechten” en “vrouwenrechten” geschonden. “Tante nunne”, zo kende ik haar, was zonder meer de vriendelijkheid en goedheid in vlees en bloed. Pas veel later heb ik geweten dat ze zich op eigen kracht de Engelse taal eigen maakte om met de familie (haar broer Oscar, zie verder) in de Verenigde Staten te communiceren. Sommige brieven zijn in mijn bezit, ze zijn zowel de weergave van haar grondige kennis van de geschreven taal van Shakespeare als van haar oneindige goedheid. Ik heb mijn “tante nunne” gelukkig zeer goed gekend, en ik vond het telkens een feest als we een bezoek brachten aan Melsele, en uiteraard ook toen ze vanaf 1965 bij ons thuis mocht komen. Ik was zo fier toen ik aan haar hand tijdens de bewuste “Roepingsdag” van 1965 voor Handzaamse kloosterzusters door de straten mocht paraderen, ik was de koning te rijk, dat verraden de foto's van die tijd. Toen ik op internaat verbleef in het Vlaams-Brabantse Meldert was ik zo gelukkig toen ik van haar een mooi briefje ontving, daarbij had ze een devoot Maria-prentje gevoegd. Deze afbeeldingen en schrifturen zitten allemaal tussen mijn familiedocumentatie. “Tante nunne” was jarenlang de portierster van het klooster en deed dat met de overgave die ze aan de Heer had beloofd. Immer was ze goedgegluimd en telkens ik haar met mijn ouders een bezoek aan het klooster bracht, mocht ik met haar en soms enkele andere kloosterzusters een visite brengen aan “mère supérieure”, een vriendelijke dame die me telkens met een mooi leerrijk boekje verblijdde. Ik bezit ze nog allemaal.

“Wij gaan naar Amerika”

Karel had nog twee zonen, en het waren geen gewone. De volgende in de rij van Karel's kinderen is Oscar Lowie, die een jaar ouder was dan zijn broer Eugène, beiden klein van gestalte. Oscar is de stamvader van onze Lowie-tak in de Verenigde Staten van Amerika. In Handzame werd hij geboren op 21 augustus 1884. Oscar groeide eveneens op in het ouderlijk huis dat zijn vader in de Groenestraat had gebouwd en net als zijn broers leerde hij het beroep van zijn vader in diens werkplaats. Tijdens de militieloting van 1904 trok hij het hoge nummer 115 waardoor hij werd vrijgesteld van een belastende en inkomensdervende militaire dienst. Een gebrek aan voldoende perspectief inzake tewerkstelling in de houtbewerking en zeker ook een avontuurlijke ingesteldheid deden hem in 1906 – zéér tegen de zin van zijn beide ouders in – uitwijken naar het toenmalige “beloofde land”, “Amerika”. Hij muisde er thuis vanonder, leefde een tijdje ondergedoken en wist vanuit de haven van Antwerpen het land de rug toe te keren. Zijn vader Karel Lowie kreeg lucht van de plannen van zijn zoon en trok zo rap hij kon eveneens naar de Antwerpse haven. Daar kon hij niet anders dan vaststellen dat zijn zoon reeds het ruime sop had gekozen. Terechtgekomen in het Britse Liverpool, emigreerde Oscar Lowie naar Amerika. Aan boord van het Engelse stoomschip “Cedric” dwarste hij de Atlantische Oceaan en op 29 april 1906 kwam hij aan op Ellis Island, onder de blikken van het Vrijheidsbeeld en met aan de einder de hoogbouw van New York City. Op Ellis Island werden de migranten grondig geïnspecteerd.

Wellicht zeer schamel en berooid, trok Oscar westwaarts de Verenigde Staten in. Zo kwam hij in Minneapolis (Minnesota) terecht. Een vermaak tijdens de wintertijd was het schaatsen, iets wat hij ongetwijfeld tijdens de harde winters in het Handzaamse laagland had geleerd. En zo ontmoette hij tijdens het schaatsen de uit het

OVERLIJDENS

... **MARIA FRANCISCA** 60 j.
† 10/04/1760
weduwe De Roo Joannes Baptista

... **PETRONELLA** 40 j.
† 18/04/1767
echtg. Wallyn Joannes

... **PETRONELLA** 60 j.
† 25/02/1754
echtg. De Bee Petrus

... **PETRONELLA** 70 j.
† 10/04/1762
weduwe Van Dorpe Michael

... **PETRONELLA** 80 j.
† 24/06/1757
weduwe Le Blan Paulus

ABELY MARIA 63 j.
† 25/05/1758
echtg. Toulouse Ludovicus

AERNOUT MARIA JOANNA 40 j.
† 21/09/1755
echtg. Verhamme Joannes

ALBRECHT ANNA THERESIA 39 j.
† 30/11/1773
fa Joannes en De Wulf Maria,
weduwe van De Puydt Petrus en echtg. van Maes
Petrus

AMPE JOANNES 60 j. gehuwd
† 10/12/1767

ASCRAWAT ALBERTUS 23 j. ongehuwd
† 11/06/1754
fs Petrus

ASCRAWAT VERONICA 60 j.
† 19/12/1768
weduwe Waemen Michaël

BARTIE FRANCISCUS 40 j. ex Esen
† 05/02/1767

BEAUPREZ LUDOVICUS 50 j. gehuwd
† 12/10/1768

BEAUPREZ VERONICA 60 j.
† 16/10/1768
echtg. Wulleput Petrus

BECARNE ANNA 60 j.
† 08/01/1758
echtg. De Puydt Petrus

BECUE (BECAE) JOANNES 17 j.
† 21/01/1756

BERNAERT MARIA THERESIA 33 j.
† 16/09/1760
echtg. Van Peperstraete Joannes

BESELAERE ISABELLA CLARA 59 j.
† 03/04/1772
fa Petrus en Mersseman Catharina, weduwe Vermeesch
Jacobus en echtg. Jacques Vitalis

BIERVLIET AUGUSTINUS 25 j. ongehuwd
† 08/09/1760

BIERVLIET PETRUS FRANCISCUS 24 j. ongehuwd
† 28/02/1754
fs Joannes

BLOCQUEEL MARIA 60 j.
† 13/12/1766
echtg. Stragier Henricus

BLOCQUEEL PETRUS 84 j. weduwnaar
† 19/09/1758

BLOES MARIA CATHARINA 86 j.
† 09/01/1758
echtg. Verhaeghe Petrus

BLOMME FRANCISCUS 16 j.
† 18/07/1765

BLOMME JACOBUS 17 j.
† 22/03/1762

BLOMME MATHEUS 60 j. weduwnaar
† 16/04/1754

BOUDEWYN ISABELLA CLARA 50 j.
† 06/12/1771
fa Franciscus en Ampe Joanna,
echtg. van Hoornaert Petrus

BOXIOEN MARIA ANNA 70 j.
† 13/12/1767
weduwe Steckelman Andreas

BRAEM JUDOCA 70 j.
† 12/03/1760

BRAEMS MARIA 63 j.
† 28/01/1772
weduwe Vermeesch Petrus

BROUCKAERT JACOBUS 60 j. gehuwd
† 29/08/1756

BRUGGEMAN MARIA THERESIA GODELEVA 50 j.
ongehuwd
† 29/12/1770
fa Petrus en Wostens Anna Cornelia

BRUNEEL MARIA CATHARINA 40j.
† 04/06/1754
echtg. Leeman Josephus

BRUNEEL PETRUS JOANNES 40 j.
† 03/03/1770
fs Petrus en Van Steene Maria beide ex Merkem
echtgc. Le Cluse Maria Constantia

CALLEWAERT ANNA MARIA 16 j.
† 02/11/1765

CALLEWAERT ANTONIUS 30 j.
† 23/03/1760

CALLEWAERT MARIA JOANNA 18 j. ex Woumen
ongetruwd
† 17/04/1770
fa Antonius en Vermeersch Philippa

CALLIET MARIA CATHARINA 40 j.
† 12/11/1755
echtgc. De Man Joannes

CARETTE GENOVEVA 70 j.
† 06/06/1756
echtgc. De Ries Christianus

CASIER MARIA ANNA 55 j.
† 31/08/1772
fa Jacobus, echtgc. De Grave Jacobus

CAVELIER MARIA 80 j.
† 28/12/1769
echtgc. Mahieu Franciscus

CHARLET JUDOCA 70 j.
† 24/01/1760
weduwe Vermeersch Jacobus

CHARLET ROSA 18 j. ongetruwd
† 04/07/1759

CLAEYS BENEDICTUS 25 j. ongetruwd
† 12/04/1754
fs Joannes

CLAEYS CHRISTIANUS 50 j. ex Woumen
† 01/01/1770
weduwnaar De Leu Anna

CLAEYS JACOBUS 24 j. ongetruwd
† 11/11/1763

CLAEYS JOANNES 70 j. getruwd
† 18/02/1762

COLZAET MARIA CLARA 50 j.
† 23/03/1770
fa Jacobus ex Langemark en De Baene Maria Catharina
echtgc. Bodein Ignatius

COOPMAN MARIA JACOBA 17 j. ongetruwd
† 16/08/1760

COOPMAN PETRUS JOANNES 20 j. ongetruwd
† 28/04/1761

COORNAERT ISABELLA 40 j.
† 06/12/1756
echtgc. Wullem Joannes Baptista

COPMAN MARIA JACOBA 73 j.
† 11/09/1773
fa Jacobus en Van Peperstraete Emerentiana,
weduwe van Terry Josephus en echtgc. van Charlet
Laurentius Joannes

CORDIER PETRONELLA 73 j.
† 07/03/1764
weduwe De Vos Josephus

CORNAERT MACHUVIUS (MACHARIUS) 70 j.
weduwnaar
† 30/05/1756

CORNETTE MARIA 70 j.
† 24/10/1755
weduwe Beselaere Petrus

COUVREUR MARIA 80 j.
† 20/06/1767

CRABBE EUGENIUS 33 j. ongetruwd
† 12/10/1770
fs Egidius en Carpentier Petronella

CRABBE FRANCISCUS 39 j. ex Klerken
† 02/05/1770
weduwnaar van Carpentier Petronella en echtgc. van
Tant Petronella Jacoba

CRABBE ROSA CLARA 15 j.
† 14/03/1772
fa Franciscus en Utery Maria Catharina

CROMBÉ EMANUEL 16 j.
† 17/08/1754
fs Ferdinandus

CROMBÉ MARIA THERESIA 30 j.
† 04/02/1765
echtgc. Obsomer Jacobus

CUVEELE PETRUS 25 j. ex Passendale ongetruwd
†/06/1755

DAUW MARIA PETRONELLA 30 j.
† 19/04/1758
echtgc. Bommies Jacobus

DE BAECKE JOANNES 40 j. getruwd
† 01/05/1765

DE BAENE MARIA CATHARINA 72 j.
† 30/12/1755
weduwe Colsaet Jacobus

DE BESELAERE JUDOCA 80 j.
† 13/06/1767
echtgc. De Coene Guilielmus

DE BEVERE ANNA MARIA 60 j.
† 20/05/1769
echtgc. Vande Walle Jacobus

DE BOUVERE JOANNES BAPTISTA 40 j. getruwd
† 29/11/1762

DE BOUVERE MICHAEL 70 j.
† 08/05/1770
weduwnaar Willem Anna Maria en echtg. Serin Maria Catharina

DE BOUVERE PETRUS 60 j. gehuwd
† 27/04/1756

DE BRUNE CONSTANTIA 70 j.
† 03/01/1754
echtg. Blockeel Petrus

DE BRUNE FRANCISCUS 40 j. gehuwd
† 14/11/1769

DE BRUNE GUILIELMUS 20 j.
† 25/08/1761

DE BRUNE JACOBA 37 j.
† 22/07/1765
echtg. Jacque Josephus

DE BRUNE VERONICA 100 j. weduwe
† 23/05/1768

DE BRUYNE PETRUS JACOBUS
† 28/04/1773
fs Petrus Jacobus en Carpentier Maria Rosa,
weduwnaar Aernoudt Martha en echtg. van Vermarcke Anna Maria

DE BURGHGRAEVE MARIA JOANNA 30 j.
† 10/06/1763
echtg. Castelein Petrus Jacobus

DE CERF MARIA CATHARINA 80 j.
† 02/03/1770
fa Petrus beide ex Woumen
echtg. Vandermeersch Joannes Baptista

DE CEUNINCK JOANNA 30 j.
† 11/01/1757
echtg. De Man Jacobus

DE CEUNINCK JOANNES 50 j. ex Woumen gehuwd
† 19/11/1755

DE CLERCK ANNA 60 j.
† 12/01/1762
echtg. Toulouse Petrus

DE CLERCK JACOBUS 60 j. gehuwd
† 14/11/1754

DE CLERCK JOSEPHUS 70 j. gehuwd
† 20/01/1754

DE CLERCK MARIA 60 j.
† 10/08/1757
echtg. Panneel Joannes

DE COCK MARIA 60 j.
† 15/10/1759
weduwe De Bouvere Petrus

DE COENE GUILIELMUS 57 j.
† 30/03/1772
fs Franciscus en Breyne Maria Anna,
echtg. Van Der Haege Catharina

DE CRAEMER ANNA 50 j.
† 28/01/1770
fa Antonius ex Esen en De Vos Maria Catharina ex Woumen
weduwe Verhaege Livinus

DE CROIX ALEXANDER GUILIELMUS 57 j.
† 01/12/1771
fs Guilielmus en De Baere Maria Catharina,
echtg. De Wilde Theresia Clara

DE FEBVRE JACOBUS 47 j.
† 14/10/1773
fs Jacobus en Verhaeghe Maria Catharina,
weduwnaar van Provoost Jacoba

DE FEBVRE VERONICA 62 j.
† 20/02/1762
echtg. Van Elslande Silvester

DE GOE BRIGITTA 60 j.
† 10/09/1755
weduwe De Swaerte Alexander

DE GRAEVE MARIA JOANNA 26 j. ongeh.
† 15/10/1773
fa Petrus en Van Dorpe Maria Joanna

DE GRAVE EUGENIA 20 j. ongehuwd
† 31/05/1762

DE GRAVE FRANCISCUS 19 j. ongehuwd
† 23/04/1767

D'EIR ROSA CLARA 40 j. ex Bikschote
† 03/04/1755
echtg. De Sot Joannes Baptista

DE JONCKHEERE JOANNES 35 j. ongehuwd
† 29/11/1761

DE KEERLE MARIA JACOBA 40 j.
† 25/08/1771
fa Jacobus en De Pape Maria Catharina,
echtg. La Sat Petrus Franciscus

DE KEYSER FRANCISCUS 22 j. ongehuwd
† 03/09/1765

DE LEU ANNA 40 j.
† 18/03/1764
echtg. Claeys Christianus

DE LEU MARIA JOANNA 22 j. ongehuwd
† 06/05/1764

DE LEYRE ANNA 40 j. ongehuwd
† 09/01/1769

DE MAN FRANCISCA 18 j. ongehuwd
† 18/02/1759

DE MAN JACOBUS 70 j. gehuwd
† 02/11/1757

DE MAN JOANNES 16 j.
† 18/08/1770
fs Joannes en Gelthof Maria

DE MAN JOANNES 70 j. gehuwd
† 08/01/1764

DE MAN PETRONELLA 65 j.
† 09/03/1754
echtg. De Bommers Jacobus

DE MEULENAERE PETRONELLA 52 j.
† 24/05/1770
weduwe Marchand Joannes en echtg. Nieuwenhuysse Petrus

DE MEULENAERE PETRUS 24 j. ongehuwd
† 29/01/1762

DE MEY FRANCISCUS 20 j. ongehuwd
† 24/11/1762

DEN BLYDEN BONIFACIUS 50 j. gehuwd
† 08/07/1767

DE NECKER ANNA THECLA 34 j.
† 31/10/1770
fa Joannes Benedictus en De Waele Anna Theresia,
echtg. Willaert Joannes Jacobus

DE NECKER JOANNES JACOBUS 48 j.
† 02/03/1774
fs Joannes Benedictus en De Waele Anna Theresia,
echtg. Costenoble Isabella Clara

DE NECKER JOANNES 63 j.
† 07/02/1771
fs Joannes en Steenkiste Godeleva,
echtg. De Ries Constantia

DE NECKER JOANNES 65 j. gehuwd
† 19/09/1760

DE NECKER JOSEPHUS 30 j. ongehuwd
† 15/12/1760

DE NECKER JOSEPHUS 76 j.
† 26/05/1773
fs Joannes en Steenkiste Godeleva,
weduwnaar van Verfaillie Maria en Hoornaert Petronella

DE NECKER MARIA 21 j. ongehuwd
† 08/05/1761

DE NECKER SPURIDION 40 j. gehuwd
† 08/10/1754

DE POORTER CHRISTIANUS 75 j. weduwnaar
† 19/01/1762

DE POORTER FRANCISCUS 33 j. ongehuwd
† 30/11/1761

DE POORTER FRANCISCUS 50 j. gehuwd
† 30/12/1761

DE POORTER JOANNA 70 j.
† 03/02/1764
weduwe De Wilde Nicolaus

DE POORTER MARIA CATHARINA 20 j. ongehuwd
† 08/04/1761

DE POORTER MARIA CATHARINA 20 j. ongehuwd
† 01/01/1764

DE POORTER ROSA 40 j.
† 20/10/1759
echtg. Van Dicke Joannes

DE POPER (DE POOVER) PETRUS JACOBUS 25 j.
ongehuwd
† 21/04/1774
fs Petrus Jacobus en Sioen Amelberga

DE PUYDT EUGENIUS PETRUS 50 j. gehuwd
† 08/03/1764

DE PUYDT PETRUS 22 j. ongehuwd
† 27/07/1763

DE PUYDT PHILIPPUS JACOBUS 18 j. ongehuwd, fs Petrus
† 07/08/1763

DE RAEDT PETRUS JOANNES 24 j.
† 15/05/1773
fs Petrus en Vermarcke Joanna Theresia

DE RAET ANNA MARIA 17 j. ongehuwd
† 23/01/1758

DE RAET JOANNES JACOBUS 42 j.
† 05/04/1773
fs Joannes en De Cock Maria,
echtg. De Graeve Maria Joanna

DE RAET JOANNES 80 j. weduwnaar
† 13/04/1770

DE RIES CHRISTIANUS 54 j.
† 24/11/1772
fs Christianus en Wallyn Maria,
weduwnaar van Carette Genoveva en echtg. van Vermeersch Maria

DE RIES ISABELLA 40 j.
† 07/04/1761
echtg. Brouckaert Petrus

DE RIES JOANNA 90 j.
† 20/04/1770
fa Christianus, weduwe Charlet Petrus

DE RIES MARIA PETRONELLA 53 j.
† 16/10/1774
fa Petrus en De Clerck Maria Catharina,
weduwe van De Spiegel Petrus Jacobus

DE SCHOEMAECKER JOANNES 70 j. weduwnaar
† 11/11/1754

DE SELSCHOTTER MARIA 70 j.
† 07/08/1766
echtg. De Febvre Petrus

DE SMET CATHARINA THERESIA 60 j.
† 20/05/1756
echtg. Vermeersch Petrus

DE SMET FRANCISCA 57 j.
† 27/08/1772
fa ... en Traen Rosa,
echtg. Lynneel Jacobus

DE SOT PETRUS 40 j. ex Esen
† 25/04/1770
weduwnaar van Steven Francisca en echtg. van Charlet
Maria Joanna

DESPIERE PETRUS 57 j.
† 08/05/1768

DESPIERE PETRUS JACOBUS 21 j. ongeh.
† 04/04/1772
fs Petrus Jacobus en Provoost Maria Francisca

DE SWAERTE FELIX 33 j. gehuwd
† 27/11/1761

DE SWARTE MARIA GODELEVA 16 j.
† 17/04/1772
fa Joannes Jacobus en De Febvre Rosa

DE SWARTE PETRUS 49 j.
† 08/11/1771
fs Basilius, echtg. Van Den Driesshe Maria Josepha

DE UTENHOVE CHRISTIANUS 63 j. weduwnaar
† 10/09/1758

DE VOS CORNELIUS 50 j. gehuwd
† 10/02/1757

DE VOS JOSEPHUS 40 j. gehuwd
† 01/05/1759

DE VOS MARIA CATHARINA 35 j. ongetrouwd
† 12/04/1762

DE WACHTER PHILIPPUS 38 j.
† 08/05/1772
fs Petrus en De Puydt Anna,
echtg. Du Pon Maria

DE WAELE ANNA 70 j.
† 22/07/1766
weduwe De Necker Joannes

DE WAELE MARIA CATHARINA 70 j.
† 28/08/1764
weduwe Verstraete Jacobus

DE WAELE PETRUS JOANNES 50 j. gehuwd
† 22/04/1759

DE WALSCHE JACOBUS LAURENTIUS 18 j.
† 03/09/1754
fs Joannes

DE WALSCHE MARIA JOANA 30 j. ongetrouwd
† 21/07/1754
fa Joannes

DE WILDE ISABELLA 30 j.
† 19/10/1765
echtg. Panneel Joannes

DE WILDE JACOBUS 40 j.
† 05/12/1772
fs Petrus en Couvreur Joanna,
echtg. Vander Banck Maria Jacoba

DE WILDE JOANNES 18 j. ongetrouwd
† 31/05/1759

DE WILDE JOSEPHUS 45 j.
† 11/11/1772
fs Nicolaus en De Poortere Maria Joanna

DE WILDE MARIA JOANNA 40 j.
† 15/12/1764
echtg. De Busschmaecker Jacobus

DE WILDE PETRUS 40 j. gehuwd
† 15/04/1766

DE WILDE PETRUS 49 j. ex Noordschote
† 23/07/1773
fs Joannes Baptista en Foutry Maria Catharina

DE WILDE PETRUS 70 j. gehuwd
† 29/02/1760

DE WITTE EUGENIA 20 j. ongetrouwd
† 27/04/1767

DE WOUSTYN JOANNES BAPTISTA 20 j. ex Merkem
ongetrouwd
† 05/03/1757

DE WULF EMANUEL 25 j. ongetrouwd
† 02/12/1759

DE WULF MARIA 60 j.
† 07/01/1765
echtg. De Leu Jacobus

DE WULF ROSA 47 j.
† 06/03/1774
fa Petrus en De Waele Maria Catharina,
echtg. Vlamynck Franciscus

DE ZEURE ISABELLA 28 j.
† 17/05/1769
echtg. Amery Petrus Alexander

DE ZEURE JOSEPHUS 75 j. ex Langemark, weduwnaar
† 19/12/1768

DIERENDONCK JOANNES 62 j.
† 06/12/1770
fs Paschasius, weduwnaar van Van De Velde Maria Catharina

DOBBELAER MARIA CATHARINA 70 j.
† 30/01/1758
echtg. Sys Jacobus

DOMESCENT JOANNA 60 j.
† 21/06/1760
weduwe De Man Jacobus

DOSSY (TOSSY) CONSTANTIA 50 j.
† 22/07/1757
echtg. Marchand Joannes

DOUCHY MARIA CATHARINA 25 j.
† 03/03/1757
echtg. Ameloot Thomas Jacobus

DU MOLLIN LUDOVICUS 67 j.
† 02/11/1772
fs Joannes en Van Hove Jacoba,
weduwnaar van Verslype Maria Francisca

DU MON JACOBUS 55 j.
† 12/04/1772

DUPON PETRUS 20 j. ongehuwd
† 19/05/1758

DUPON PETRUS 54 j. weduwnaar
† 02/07/1762

DURON JOANNES 75 j.
† 16/09/1773
weduwnaar van Hemerycke Maria

DUROND JOANNES 20 j. ongehuwd
† 04/02/1754
fs Joannes

D'YSERE ROSALIA 30 j. ongehuwd
† 24/10/1764

ELLE PETRUS 70 j.
† 27/02/1756

FLAMEN MARIA JOANNA 35 j.
† 03/12/1762
echtg. Liephout Joannes Jacobus

Fonteyne Jacobus 60 j. ex St.-Jacobskapelle,
weduwnaar
† 16/01/1756

fs Petrus

GEERAERT PETRONELLA 80 j.
† 15/04/1772
weduwe van Thevel Theodorus, Jonckheere Petrus en Moretz Petrus

GERARDYN JOANNES 50 j. gehuwd
† 11/01/1767

GERSOONE MAURITIUS 50 j. gehuwd
† 30/05/1756

HAEGHE JOANNES 40 j. gehuwd
† 12/10/1769

HARDY MARIA CATHARINA 48 j. ex Wijtschate
† 03/11/1774
fa Jacobus Bartholomeus en Behaegel Maria Catharina,
echtg. De Mets Petrus Franciscus

HARINCK ALEXANDER 70 j.
† 01/06/1772
fs Joannes en Waldraeve Anna,
weduwnaar van Geysen Isabella

HAUWEELE MARIA JOANNA 20 j.
† 07/05/1759
echtg. De Sot Joannes

HAWEELE JOANNES 50 j. gehuwd
† 25/11/1758

HEMELSOEN JOANNES BAPTISTA 45 j. gehuwd
† 04/08/1767

HEMELSOEN PETRUS 17 j. ongehuwd
† 18/12/1757

HEMERYCKE JOANNES 30 j. ex Woumen ongehuwd
† 30/08/1755

HEMERYCKE MARIA 50 j.
† 10/02/1758
echtg. Durond Joannes

HOORNAERT JOANNES 35 j. gehuwd
† 26/08/1760

HOORNAERT PETRONELLA 59 j.
† 18/05/1771
fa Michaël en Blonde Maria,
echtg. De Necker Josephus

HOORNAERT PETRUS 80 j. weduwnaar
† 28/04/1767

HOORNAERT PETRUS JACOBUS 20 j. ongeh., ex Esen
† 19/03/1773
fs Philippus Jacobus en Van Dycke Maria

HOORNAERT ROSA THERESIA 46 j. ongeh.
† 26/09/1772
fa Petrus en Wallyn Joanna Francisca

HOSTEN JOSEPHA VERONICA 30 j.
† 26/02/1768
echtg. De Man Petrus

HOSTEN MARIA JOANNA 75 j.
† 22/10/1769
echtg. Vermeersch Petrus

HOSTEN PETRUS MARTINUS 66 j. ex Langemark
† 17/05/1774
fs Petrus en Talpe Petronella,
echtg. Verhaege Maria Francisca

HOSTEN SIMON 30 j. ongehuwd
† 01/07/1769

HOUCK MARIA CATHARINA 70 j.
† 10/04/1766
weduwe Cuveele Carolus

HOUCKE PETRUS JOANNES FELIX 31 j.
† 22/09/1772
fs Jacobus en Dammarey Maria Petronella,
echtg. Gikiere Petronella Theresia

HOUVENAEGEL REGINA 36 j. ongehuwd
† 29/10/1765

HOUVENAEGHEL EUGENIUS JOANNES 64 j.
† 09/05/1768

HOUVENAEGHEL JOSEPHUS 21 j. ongehuwd
† 29/12/1763

ISERS PETRONELLA 46 j.
† 12/03/1773
fa Joannes en De Gryse Joanna,
echtg. De Bee Marinus

JACQUE ISABELLA 19 j. ongehuwd
† 05/07/1768

JACQUE ISABELLA 60 j.
† 10/01/1760
echtg. Hursel Petrus

JACQUE JOANNES 21 j.
† 04/02/1756

JACQUE JOANNES 80 j. gehuwd
† 06/07/1764

JACQUE ROSA 16 j. ongehuwd
† 15/01/1758

JONCKHEERE MARIA CATHARINA 50 j.
† 01/04/1754
echtg. Obstaël (Opstaël) Petrus

JOOS MICHAEL VALENTINUS 66 j. gehuwd
† 20/08/1759

JUWIN MARIA CATHARINA 68 j.
† 03/08/1774
fa Joannes en Provoost Jacoba,
weduwe van Harynck Petrus en Willem Philippus

LA CLUSE MARIA 17 j. ongehuwd
† 04/04/1754

LA CHAT JACOBA VERONICA 41 j.
† 17/04/1761
echtg. Vermeersch Joannes Baptista

LA CHAT PETRUS 50 j. gehuwd
† 10/02/1767

LA GA JACOBUS 40 j. ex Vrouwen
† 18/06/1770
fs Policarpus, echtg. Maerten Cecilia

LAMBAIN DOROTHEA 33 j.
† 12/07/1758
echtg. Ameloot Thomas Jacobus

LAPIERE JACOBUS 30 j. gehuwd
† 28/12/1767

LAVA MARIA CATHARINA 63 j. ex Klerken
† 17/12/1774
fa Carolus en Van Iwaede Petronella,
weduwe van De Waele Petrus Joannes en echtg. van
Van Daele Franciscus Leonardus

LAVAIN ISABELLA 25 j.
† 14/06/1761
echtg. De Man Jacobus

LAVAIN MARIA JOSEPHA 39 j.
† 08/01/1771
fa Petrus en Flamen Theresia,
echtg. De Clerck Josephus Jacobus

LE BLAN FRANCISCUS 47 j. gehuwd
† 25/04/1767

LEEMAN JACOBUS BENEDICTUS 24 j. ongeh.
† 22/03/1773
fs Josephus en Bruneel Maria Catharina

LEEMAN MARIA JACOBA 15 j.
† 29/03/1774
fa Josephus en Vermote Godeleva Josepha

LE FIEF PETRUS JACOBUS 55 j. ongeh.
† 24/05/1773
fs Petrus en Costenoble Anna Clara

LE NOIR JOANNES BAPTISTA 60 j.
† 09/02/1771
fs Petrus en De Wilde Joanna Theresia,
echtg. Vereecke Maria Catharina

LE ROY ANDREAS 70 j. gehuwd
† 25/01/1764

LE ROY SILVESTER 25 j. ex Vrouwen ongehuwd
† 24/11/1755

LE VIN PETRUS 41 j.
† 11/03/1774
fs Petrus en Flamein Anna Theresia,
echtg. Van Dorpe Maria

LEYNAERT JOANNA THERESIA 50 of 55 j. ex Lo
† 23/12/1774
fa Joannes en Veleys (Vilairs) Christina,
weduwe van Vermeersch Franciscus

LOGIER HELENA 20 j.
† 22/07/1764
echtg. De Brune Jacobus Eugenius

LOGIER HELENA 40 j.
† 25/07/1758
echtg. De Schoemaecker Petrus Andreas

LOGIER PHILIPPUS 62 j. gehuwd
† 24/09/1768

LOMBAERT GABRIEL 80 j. gehuwd
† 27/03/1763

LUSSAERT THERESIA 33 j.
† 16/06/1763
echtgd. Gerardyn Joannes

LUYSAER PETRUS JACOBUS 50 j.
† 14/12/1773
fs Christianus en Jonckheere Maria Joanna,
echtgd. De Croix Rosa

MAECKELBERGH IGNATIUS 42 j. ongehuwd
† 07/02/1772
fs Marinus Joannes en Dick Petronella

MAECKELBERGH ROSA 40 j.
† 26/11/1762
echtgd. Van Damme Augustinus

MAERTEN LAURENTIUS 26 j. ongeh.
† 11/11/1772
fs Petrus en Hoornaert Maria

MAERTEN PETRUS 50 j. gehuwd
† 30/03/1769

MAESEN MARIA CATHARINA 73 j.
† 04/07/1760
echtgd. Hosten Joannes

MAHIEU MARIA CATHARINA 38 j.
† 15/05/1756
echtgd. Jacque Josephus

MAHIEU MARIA CLARA 31 j.
† 16/06/1774
fa Franciscus en De Decker Anna Theresia,
echtgd. De Nolf Jacobus

MAHIEU MARIA JOSEPHA 40 j.
† 06/03/1763
echtgd. Hosten Petrus

MALENGIER CAROLUS 54 j. gehuwd

MALENGIER MARIA 40 j.
† 24/06/1754
weduwe Vande Velde Jacobus

MALENGIER ROSA ex Woumen
† 15/06/1770
fa Henricus en De Man Joanna,
weduwe Hemelsoen Joannes Baptista

MARCHAND FRANCISCUS ALBERTUS 32 j. gehuwd
† 08/12/1769

MARCHAND JOANNES 41 j. gehuwd
† 24/10/1762

MARCHAND JOANNES JACOBUS 17 j. ongehuwd
† 04/02/1760

MARCHAND PETRUS 30 j. gehuwd
† 06/01/1757

MATTEN ANNA CLARA 64 j.
† 30/12/1772
fa Antonius en De Raet Elisabeth,
echtgd. Mahieu Jacobus

MATTEN JACOBA 40 j.
† 13/04/1757
echtgd. Govaere Gerardus

MESELIER RICHARDUS 28 j. ongeh.
† 19/07/1773
fs Antonius en Van Hee Maria Catharina

MINNE DAVID 55 j. ongehuwd
† 01/10/1763

MISSY MARIA PETRONELLA 27 j.
† 26/08/1772
fa Petrus en Soenen Maria Clara,
echtgd. Jacques Ludovicus

MOERMAN ALBERTUS
† 12/05/1770
weduwnaar Claeys Isabella en echtgd. Christiaen Maria
Joanna

MOERMAN JOSEPHUS 30 j. ongehuwd
† 11/01/1761

MOERMAN PETRUS 36 j. gehuwd
† 29/03/1765

MOLEIN PETRONELLA 30 j.
† 24/01/1769
echtgd. Ameloot Ignatius

MORETZ PETRUS 64 j.
† 29/04/1769

MORTIER LEOCADIA 66 j.
† 07/01/1769
echtgd. Verhaeghe Ambrosius

NIEUWENHUYSE PETRUS 30 j. gehuwd
† 25/03/1755

NOREEL CIPRIANUS 45 j. gehuwd
† 17/11/1757

NORREEL ISABELLA 73 j.
† 20/03/1773
fa Petrus en ... ,
weduwe van Van Dorpe Joannes en echtgd. van Van De
Velde Bernardus

NOYEN FELICIANUS 40 j. gehuwd
† 13/09/1755

NOYEN JACOBUS 20 j. ex Passendale, ongehuwd
† 18/11/1763

OVERBERGHE PHILIPPUS 70 j.
† 27/02/1764

PAEPE PETRUS 40 j. gehuwd
† 19/03/1758

PANNEEL JOANNES 60 j. weduwnaar
† 14/04/1768

PANNEEL PETRUS 70 j.
† 22/04/1770
fs Paulus en Van Elslander Petronella,
echtbg. Mortier Theresia

PARAIN ANDREAS 40 j.
† 28/08/1770
echtbg. De Wilde Francisca

PEEL JOSEPHUS 60 j. gehuwd
† 19/11/1769

PEIREN PETRUS 30 j. ongehuwd
† 27/10/1765

PEIREN ROGERIUS 80 j.
† 24/02/1760

PEREN ROSA 56 j.
† 21/05/1771
fa Rogerius en Renterghem Isabella,
weduwe van De Blyde Bonifacius

PHILIPS JOANNA 65 j.
† 21/06/1763
weduwe Vanden Abeele Maximilianus

PIERLOOT JACOBA 30 j. ongehuwd

PIETERS MARIA CATHARINA 80 j.
† 22/05/1758
weduwe Staelen Albertus

PROVOOST JACOBA 31 j.
† 13/12/1769
echtbg. De Febvre Jacobus

PROVOOST JACOBA 68 j.
† 19/02/1756
weduwe De Poorter Ambrosius

PROVOOST JOANNA 49 j.
† 02/10/1771
fa Petrus en De Jon Jacoba, weduwe van De
Burghgrave Joannes

REYBROUCK INOCENTIUS JACOBUS 27 j. ongeh.
† 18/11/1772
fs Petrus Franciscus en De Craemer Anna Cornelia

REYBROUCK PETRUS 40 j. ongehuwd
† 31/10/1756

REYNOUDT JOANNES 77 j.
† 27/12/1771
weduwnaar van Houck Maria en echtbg. van De Brune
Laurentia

ROBAIS MARIA BRIGITTA 60 j.
† 20/12/1755
weduwe Bernaert Martinus

ROORYCK JACOBA 57 j.
† 07/10/1763
echtbg. Houvenaeghel Joannes

ROOSE FRANCISCA 58 j.
† 10/04/1774
weduwe van Warmoes Joannes en Du Mon Jacobus

ROOSE GODELIEVA 55 j. ex Vladslo
† 26/03/1770
fa Franciscus
weduwe Logier Philippus en echtbg. Balliaert Thomas

ROOSE ISABELLA 68 j.
† 29/01/1774
weduwe van Plesier Diriek, Den Decker Nicodemus,
Strubbe Alexander en Terry Marcellius

ROUSÉ JOANNES 70 j. weduwnaar
† 01/06/1768

RYCKAERT JACOBUS 72 j.
† 04/03/1774
weduwnaar Provoost Maria,
echtbg. De Kyver Veronica

SAMBAERE MARIA 40 j.
† 20/06/1767
echtbg. Mahieu Joannes Baptista

SCHINGEL PETRUS 40 j. gehuwd
† 14/02/1754

SEYS ANDREAS 33 j. ongeh.
† 23/06/1772
fs Joannes en Van Damme Helena

SEYS CORNELIUS 44 j. gehuwd
† 15/05/1759

SEYS FRANCISCA 28 j. ex Woumen
† 17/04/1770
fa Joannes en Van Damme Helena,
echtbg. De Febvre Joannes Baptista

SEYS JOANNES 45 j.
† 19/10/1771
fs Maximilianus en De Rycke Petronella Theresia,
echtbg. De Caestecker Petronella Theresia

SEYS ROSA 20 j. ongehuwd
† 28/10/1763

SEYS ROSA JACOBA 17 j. ongeh.
† 28/08/1772
fa Joannes Cornelius en Verplaetse Cecilia

SINAEDEL JOANNES 40 j. gehuwd
† 07/07/1756

SINAEDEL FRANCISCUS 22 j. ongehuwd
† 10/09/1768

SOUTRY MARIA CATHARINA 77 j.
† 28/04/1773
fa ... en Bruneel Petronella,
weduwe van De Poorter Guilielmus en echtg. van
Weyne Joannes

SPEGEL JACOBUS 40 j. gehuwd
† 10/02/1766

STAELEN PETRONELLA 60 j.
† 13/03/1756
weduwe Strubbe Petrus

STECKELMAN ISABELLA 30 j.
† 05/02/1761
echtg. Vermeersch Petrus

STEVEN FRANCISCA 40 j.
† 21/11/1767
echtg. La Sat Petrus

STORME VICTORIA 27 j.
† 13/07/1761
echtg. Berten Jacobus

STRAGIER HENRICUS 60 j. ex Zonnebeke
† 02/12/1774
fs Martinus en Hullaert Maria,
weduwnaar Blockeel Maria

STRAGIER JOANNES 60 j. gehuwd
† 16/04/1766

STRUBBE ALEXANDER 60 j. gehuwd
† 11/09/1758

STRUBBE PETRUS 25 j. ongehuwd
† 02/02/1754

STRUBBE PETRUS 70 j. ex Woumen gehuwd
† 01/09/1755

SWAELS FRANCISCA 41 j.
† 09/10/1762
echtg. Blomme Sigismundus

SYS ANNA THERESIA 38 j.
† 04/04/1771
echtg. De Poorter Franciscus

SYS JACOBUS 40 j. gehuwd
† 20/07/1761

SYS PETRUS JACOBUS 60 j. ongehuwd
† 10/04/1774
fs Joannes en De Cherf Maria

TANGHE JACOBUS 76 j.
† 24/10/1770
fs Danelis, weduwnaar van Uttenhove Oliva en echtg.
Reybrouck Joanna

TANGHE JOANNA JOSEPHA 54 j.
† 25/04/1773
fa Michaël en Van Doorne Joanna Francisca,
echtg. Flamen Petrus

TANGHE MARIA THERESIA 27 j. ongehuwd
† 11/08/1774
fa Jacobus en Uyttenhove Maria Godeleva

TANGHE PETRUS ALBERTUS 20 j. ongehuwd
† 05/01/1754
fs Jacobus

TERRY JACOBUS 70 j. gehuwd
† 05/08/1760

TERRY JOANNES 26 j. ongehuwd
† 18/03/1761

TERRY JOSEPHUS 35 j. gehuwd
† 23/05/1769

TERRY MARCELLIUS 48 j.
† 07/04/1772
fs Josephus en Coopman Jacoba,
echtg. Rose Isabella

THERSEN JOSEPHUS 66 j.
† 27/09/1771
fs Philippus, echtg. Ramaut Rosa Theresia

TOSSIN JOANNA THERESIA 23 j.
† 19/11/1756
echtg. Marchand Franciscus

TOUSSEYN APOLINA 80 j.
† 08/01/1774
fa Laurentius en De Brune Veronica,
weduwe van De Leu Josephus

TRAEN ROSA 80 j.
† 05/01/1768
weduwe Maerten Jacobus

TRATZAERT JOANNES BAPTISTA 35 j.
† 18/09/1772
fs Antonius, echtg. Crombez Maria Clara

UTERY MARIA ANNA 76 j.
† 18/01/1758
weduwe Flamen Joannes

UTERY MARIA CATHARINA 40 j.
† 13/01/1767
echtg. Crabbe Franciscus

UYTENHOVE GODELIEVA 35 j.
† 08/11/1760
echtg. Tanghe Jacobus

UYTTENHOVE PHILIPPUS JACOBUS 25 j. gehuwd
† 17/11/1760

VANBLAERE JACOBUS 40 j. gehuwd
† 27/07/1756

VAN DAELE PETRUS EMMANUEL 37 j.
† 17/09/1773
fs Emmanuel en Aernoudt Maria Joanna,
echtg. Hosten Rosa

VAN DAMME AUGUSTINUS 40 j. gehuwd
† 27/12/1763

VAN DAMME HELENA 74 j.
† 12/04/1773
weduwe van Tychem Paschasius en echtg. van Seys Joannes

VANDEN ABEELE MAXIMILIANUS 58 j. gehuwd
† 12/06/1763

VANDEN ABEELE PETRUS 50 j. gehuwd
† 06/04/1769

VANDEN BROUCKE HELENA 50 j. weduwe
† 28/07/1767

VANDEN CASTEELE CECILIA 50 j.
† 05/09/1756
weduwe Sinaeghel Joannes

VANDEN CASTEELE MARIA 66 j.
† 24/01/1758
echtg. Claeys Joannes

VANDER MEERSCH JOANNES BAPTISTA 94 j. ex
Oostnieuwkerke
† 30/06/1772
fs Franciscus,
weduwnaar van De Cerf Maria Catharina

VANDE VELDE MARIA 60 j. ongehuwd
† 20/01/1754

VANDE VELDE PETRUS JACOBUS 50 j. gehuwd
† 25/08/1768

VANDE WOUDE MARIA CORNELIA 50 j.
† 24/05/1758
weduwe Houvenaegel Michael

VAN DORPE ANDREAS 22 j. ongehuwd
† 09/04/1757

VAN DORPE JOANNES BAPTISTA 23 j. ongehuwd
† 16/11/1754
fs Joannes

VAN DORPE MARIA JOANNA 23 j. ongehuwd
† 18/11/1770
fa Petrus Jacobus en Vinckier Maria Francisca

VAN DORPE MICHAEL 70 j. gehuwd
† 02/08/1758

VAN DORPE REGINA 44 j. ongehuwd
† 10/10/1770
fa Michaël en Noreel Petronella

VAN DRIESSCHE ALDEGONDIS 43 j.
† 08/02/1759
echtg. Plancke Joannes

VAN DYCKE FERDINANDUS 22 j. ongeh.
† 12/04/1772
fs Joannes Baptista en De Poortere Rosa Clara

VAN EE HELENA 60 j.
† 07/01/1755
echtg. De Poorter Franciscus

VAN ELVERDINGHE MARIA CATHARINA 50 j.
† 05/07/1761
echtg. De Fresne Petrus Martinus

VAN HOUTE ANNA MARIA 70 j.
† 13/11/1766
weduwe Van Beselaere Joannes

VAN MEIRES MARIA CATHARINA 84 j.
† 17/03/1763
echtg. Therssen Josephus

VAN PEPPERSTRAETE PETRUS 42 j.
† 15/06/1770
fs Joannes Baptista en Wallyn Petronella,
echtg. Tanghe Maria Joanna

VAN RAES PETRUS 50 j. gehuwd
† 14/05/1759

VAN VLAENDER MARIA 50 j.
† 15/01/1757
echtg. Bouck Thomas

VELLE PETRUS JACOBUS 46 j.
† 14/03/1773
fs Petrus Franciscus en De Witte Maria Catharina,
echtg. Claeys Isabella

VERCOELIE JOANNES 49 j.
† 15/10/1770
fs Petrus en Beceu Joanna,
echtg. Verly Jacoba Theresia

VERCOILLIE PETRUS 72 j. weduwnaar
† 16/03/1754

VERDEELE GUILIELMUS 70 j. gehuwd
† 19/03/1763

VERDEELE PETRUS 28 j. ongehuwd
† 25/07/1757
fs Guilielmus

VERDUN MARIA JOANNA 70 j.
† 11/11/1765
echtg. Peel Josephus

VERHAEGE AMBROSIOUS 77 j. ex Merkem
† 24/11/1774
fs Ambrosius en Vermeersch Veronica,
weduwnaar van Mortier Leocadia

VERHAEGE JOANNA CLARA 20 j. ongehuwd
† 09/12/1760

VERHAEGE JOANNES 60 j. gehuwd
† 21/01/1763

VERHAEGHE ANNA 30 j.
† 29/09/1760

VERHAEGHE GUILIELMUS 80 j.
weduwnaar
† 10/11/1768

VERHAEGHE LIVINUS 60 j.
gehuwd
† 23/04/1760

VERHAEGHE PETRUS 60 j. gehuwd
† 07/11/1765

VERHAMME ANNA THERESIA 19 j.
ongehuwd
† 18/10/1769

VERHAMME MARIA 70 j.
† 11/06/1762
echtgc. Vlamynck Joannes

VERHEYDE PETRUS JACOBUS 30 j.
ex Langemark, ongetuwd
† 14/04/1765

VERHOEST JOSEPHUS 40 j.
getuwd
† 27/12/1766

VERHULST PAULUS 50 j. getuwd
† 17/07/1767

VERLY PETRUS JACOBUS 42 j.
† 05/08/1772
echtgc. Seys Maria Joanna

VERMARCKE CAROLUS 86 j.
† 12/04/1773
fs Hubertus en Provoost Joanna,
weduwnaar van De Jager ...

VERMARCKE HUBERTUS 35 j.
getuwd
† 23/11/1767

VERMEERSCH JACOBUS 40 j.
junior, getuwd
† 03/12/1759

VERMEERSCH JACOBUS 78 j.
getuwd
† 26/11/1759

VERMEERSCH JOANNA 60 j.
† 15/01/1759
weduwe Haweele Joannes

VERMEERSCH MARIA CATHARINA
22 j. ongetuwd
† 13/11/1764

VERMEERSCH MATHEUS 30 j.
ongetuwd
† 01/04/1756

VERMEERSCH PETRUS 60 j.
getuwd
† 15/10/1769

VERMEERSCH ROSA CECILIA 30 j.
† 08/06/1760
echtgc. Hursel Petrus

VERMEESCH CECILIA 69 j.
† 01/05/1772
fa Joannes en Baelemans Maria,
weduwe van Van Steckelman
Petrus en Van Den Abeele Petrus

VERMEESCH ISABELLA CLARA
24 j. ongetuwd.
† 04/07/1772
fa Jacobus en Beselaere Isabella

VERMEESCH JOANNES 32 j.
ongetuwd
† 09/11/1770
fs Petrus en Braems Maria

VERMEESCH PETRUS JACOBUS
50 j.
† 19/10/1770
fs Petrus Jacobus , weduwnaar van
Steckelman Isabella en echtgc.
Floreins Anna Theresia

VERMEULEN ANTONIUS 70 j.
getuwd
† 22/11/1762

VERSLYPE MARIA FRANCISCA
64 j.
† 20/10/1772
fa Petrus en Crabbe Catharina,
echtgc. Dumollin Ludovicus

VERSLYPPE MARIA CATHARINA
78 j. ex Klerken
† 05/03/1756
weduwe Van Eeckhoutte Joannes

VERSTRAETE JACOBUS 50 j.
getuwd
† 05/06/1763

VERSTRAETE JOSEPHUS 30 j.
weduwnaar
† 20/10/1765

VERVEINE VICTORIA 30 j.
† 14/04/1761
echtgc. Panneel Joannes

VIANE MARIA THERESIA 50 j.
† 29/11/1764
echtgc. De Zeure Josephus

VINCKER MARIA 40 j.
† 07/01/1761
echtgc. Van Dorpe Petrus

VLAMYNCK JOANNES 79 j.
† 14/09/1762

WAEMEN PETRUS 40 j. getuwd
† 03/05/1767

WALLYN JOANNA CATHARINA
80 j.
† 27/04/1760
echtgc. Hoornaert Petrus

WARBORGH ANNA 30 j.
† 28/09/1764
echtgc. Verstraete Josephus

WARMOES FRANCISCA 60 j.
† 10/08/1761
echtgc. Du Mont Jacobus

WARMOES JACOBA 52 j.
† 13/08/1769
weduwe Jacque Joannes

WARMOES JACOBUS 40 j.
† 28/09/1761

WILLEBAERT CONSTANTIA 35 j.
† 15/04/1755
echtgc. Boom Petrus

WILLEM ANNA MARIA 63 j.
† 15/03/1772
fa Josephus en Claeys Monica,
weduwe Haegc Petrus

WILLEM PETRONELLA THERESIA
55 j.
† 01/07/1774
fa Josephus en Claeys Monica,
echtgc. Verdeelee Petrus

WINOCKX VERONICA 70 j.
† 06/07/1754
echtgc. Verhaeghe Guilielmus

WULLEM JACOBA 62 j.
† 29/03/1770
fa Petrus en ...Petronella
weduwe Charlet Petrus en Haegc
Joannes

WULLEM MARIA 22 j. fa Joannes,
ongetuwd
† 15/02/1756

WULLEM PHILIPPUS 30 j. getuwd
† 04/05/1765

WULLEPIT PETRUS FRANCISCUS
69 j.
† 26/04/1774
fs Adrianus, weduwnaar van
Beauprez Veronica en echtgc. van
De Bruyne Anna Maria

WULLEPUT THEODORUS 70 j.
getuwd
† 28/12/1757

Noord-Brabantse Oss (Nederland) afkomstige Antonia Vandonsel. Een winteridylle op de schaats, zoals in de Lage Landen bij de zee, kon het mooier zijn? Antonia verhuisde met haar familie naar New York in 1908. Op 16 januari 1917 werden Oscar en Antonia man en vrouw.

Oscar Lowie, 33 jaar, en zijn 27-jarige vrouw vestigden zich uiteindelijk in Faith in de Amerikaanse staat South Dakota, toen een onherbergzaam gebied, een half-woestijn en een “Prairie” zoals uit een ouderwetse cowboy-film geplukt. Oscar werd er vader van vier kinderen. In Faith/Meade County kon hij land verwerven onder drie voorwaarden: hij moest er permanent wonen, hij moest er tewerkgesteld zijn én hij had drie jaar de tijd om een huis op dit land te bouwen. Dit was het zogenaamde “Homestead Act”. Door zijn in Handzame geleerd vakmanschap en door hard werken, toch wel eigen aan de West-Vlamingen, werd Oscar Lowie de meest vermogende man van zijn omgeving. Hij werkte er zich via timmerwerk en huizenbouw op tot een geslaagde stielman die talrijke overheidsopdrachten mocht vervullen, zoals de bouw en het onderhoud van het plaatselijke schoolgebouw. Hij bouwde ook zelf zijn eigen huis, geheel in hout, zoals nog prenten uit die tijd illustreren. Verschillende burens keken afgunstig toe. De levensomstandigheden in de streek waren niet zonder gevaren. In de “Prairie” holden de “coyotes” en kronkelden giftige ratelslangen. De burens van Oscar waren straatarme Ierse immigranten, het waren hulpvaardige mensen die ook steeds op de steun van Oscar en zijn familie konden rekenen. In nog bewaarde notitieboeken van Oscar zie je de geleidelijke overgang van het gebruik van de Vlaamse woordenschat naar Engelse begrippen met halverwege een soort Vlaams-Engelse mengtaal.

In de vroege maandagmorgen op 26 juli 1926 sloeg het noodlot onverbiddelijk toe. Oscar Lowie was zijn paarden aan het voederen toen hij ene James B. Crabtree, een werkmans verbonden aan de lokale school, land zag afbakenen op wat Oscar als zijn eigen grond herkende. Na een hevig oplopende ruzie omtrent de afbakening van de door hen gebruikte grond in de omgeving van de school, kreeg Oscar een dodelijke klap achter het oor door middel van een hard werktuig. Hij kon, hevig bloedend, nog naar huis strompelen en zijn vrouw het ongelukkige voorval vertellen, maar hij overleed acht uur later. Dit noodlot brak brutaal zijn avontuurlijk en dynamisch leven op 42-jarige leeftijd af. Crabtree zal er van afkomen met een korte celstraf en Antonia Vandonsel zal later met een andere man, eveneens van Nederlandse herkomst, hertrouwen zodat de vier kinderen een stiefvader kregen.

Oscar was niet de enige uit Karel's gezin die in Amerika woonde. Oscar's en Eugène's jongste broer, Celestin (Celest) Lowie, geboren in Handzame op 6 februari 1887, zal ook tot in de Verenigde Staten sukkelen. Celest was volgens zijn bidprentje “werkzaam van aard” en “kloek van lichaam”. Dit laatste blijkt overduidelijk op “Amerikaanse” foto's met Oscar die getuigen van de grote en brede gestalte van Celest. De natuur was Celest niet alleen gunstig gezind, want zijn geest was niet steeds evenwichtig, wat tot agressie kon leiden. Zo kroop hij ooit op het dak van de ouderlijke woning in de Groenestraat en gooide hij in een soort razernij dakpannen op de straat. In Handzame had men schrik van de kloek gebouwde Celest, een beer van een vent. De goedgehartige Eugène, mijn grootvader, ontfermde zich vaak over zijn jongste broer die hij steeds in bescherming nam. Celest trok net als Oscar in de Handzaamse militieloting van 6 februari 1907 gelukkig een hoog nummer, 128, en kon zo een legerdienst van drie jaar omzeilen. In 1910 ging hij zijn broer achterna naar de Verenigde Staten waar hij aanvankelijk bij Oscar in de huizenbouw werkte. Na een tijdje kon Celest dit niet meer volhouden en bleef hij thuis bij Antonia, en dit terwijl Oscar van maandag tot vrijdag vaak weg was voor het vele werk. Bij de geboorte van haar dochtertje Ziena wilde Antonia niet langer onder één dak wonen met Celest, uit schrik voor diens agressiviteit. Deze waagde dan nog een tijdje zijn kans als Amerikaans soldaat. Na een moeilijke tijd keerde Celest omstreeks 1920 terug naar Handzame en zijn beproefd leven eindigde uiteindelijk in een Brugse instelling op 26 november 1925, nog voor het tragisch einde van zijn broer Oscar Lowie.

Bij het einde van mijn laatste bezoek aan de familie in 2003 stoppen we in New Jersey, aan de overzijde reikt andermaal de “skyline” van New York (weg, “twintowers”), aan de andere kant zie je de achterzijde van het Vrijheidsbeeld, en recht voor ons ligt het gebouwencomplex van Ellis Island, waar het, zoals voor zovelen in die dagen, allemaal begon voor Oscar Lowie. Om even stil van te worden...

Deel 7: “Zet j’an de schouwe, ’t stikt nie zo nauwe”

Toen Handzame nog een zelfstandige gemeente was, situeerde de knusse ouderlijke thuis zich in de Kortemarkstraat nummer 9. Handzame werd in 1801 een eigen bestuurlijke entiteit maar verloor die status op nieuwjaarsdag 1977. Handzame was vanaf nu “slechts” een deelgemeente, met alle kwalijke gevolgen van dien. Onze straat in Handzame heette vanaf nu...Handzamestraat, als een annex van de Handzamestraat in Kortemark van voor de fusies. Ons laag huisnummer werd analoog opgetrokken tot een voor mij onpersoonlijke en koud aanvoelende “180”.

Het statig bouwwerk werd op het einde van de 18^e eeuw opgetrokken in de schaduw van de kerktoren van Sint-(H)adrianus, dit betekent ruim 200 jaar geleden. Het grote huis werd eigendom van de voorname burgerfamilie Degrendele. Bonfilius Degrendele, op jonge leeftijd al gemeentesecretaris, zal er geboren en getogen worden. Vanaf 1921 bewoonden mijn grootouders het huis, eerst pacht betalend en enkele jaren later als eigenaars. Op foto’s daterend van tussen beide oorlogen, het “interbellum”, zie je nog de prachtige ijzeren hekkens en de imposante pijlers of “pilasters”, één staat er nu nog te pronken in mijn vaders tuin, als stille getuige van de vroegere “grandeur”. Om de meubelwinkel meer te doen opvallen besloten mijn grootouders dit alles te verwijderen, jammer maar begrijpelijk.

Vanaf halverwege juni 1958 werd ik medebewoner van de Kortemarkstraat 9, het is mijn jarenlange thuis geweest en dat is het eigenlijk in gedachten altijd gebleven. Oude Foto’s tonen mij als een gezapig dikkerdje van 1 jaar oud, gezeten aan het grote raam dat uitkijkt op de statige dorpskerk. Andere beeldafdrukken herinneren aan mijn eerste stapjes aan de straatkant van ons huis, schetsen mij aan de voordeur met mijn veel te vroeg ontvallen peter, tonen mij vol ernst en overgave en getooid met een “foular” tijdens het spel in de zandbak achteraan ons huis. De overlevering vertelt over die vroege jeugdijaren dat ik eens bij het verversen mijner bekladde doeken met volle kracht én straal urineerde in het volle gelaat van een nicht van mijn vader. Zo hadden wij ook een lief hondje dat tussen de tralies van mijn “park” m’n vetgemest gezichtje vol “betterfood” dankbaar aflikte. Toen ik eens twee poezen observeerde tijdens hun natuurlijke drang, haastte ik mij naar mijn ouders met de boodschap: “die katn zien jutteperje an ’t speeln” (ju-ju-paardje).

Het huis zelf bood mij de nodige inspiratie en kruidde mijn kinderlijke verbeeldingsdrang. In een opstel van de lagere school kon ik dan ook terecht besluiten: “Ja, ons huis is een hele- boel.” Het huis is groot en hoog met een lange trap die zich tot aan de zolderverdieping wentelt. Mijn vader zorgde op die trap vaak voor een donderend geroffel, telkens toen hij de trap kwam afgespurt, een gewoonte die hij tot op hoge leeftijd onderhield. Attractief waren de talrijke zolders die op één na met een ladder moesten worden bedwongen. Op die zolders was er ook van alle rommel te vinden. In het met “schavelinge” (zaagsel) bezaaide atelier van mijn vader kon je draaien aan de oude “sliepsteen” en in de garage stond de “baskul”, met bijhorende gewichten, die wel degelijk werden gebruikt. In de zondagse plaats vond ik vooral de bronskleurige plaaster die een tafereel uit een oude Vlaamse herberg voorstelt, ronduit indrukwekkend. Het was het werk van Albert “Jozef” Lowie, die een echte maar veel te bescheiden kunstenaar was. Onder dit meesterwerk openbaarde zich de open haard, op zich al een symbool van wamte, gezelligheid en gemoedelijkheid. Hoe leuk was het niet om de likkende vlammen te bewonderen. Er was ook de bibliotheekkast met uitnodigende boeken. Ik ben mijn ouders, beiden verzamelaars en “bijhouders”, zeer dankbaar dat ik thuis kon opgroeien met veel boeken in mijn omgeving, er waren thuis zoveel documentatie en prenten die mijn kinderlijke verbeelding prikkelden of bevredigden. Het heeft mij voor de rest van mijn leven getekend, in goede en kwade dagen. Boven de bibliotheek stond een oude radio die nog zeer goed klonk, we luisterden vooral zondag’s. Er lag ook een “kinkankhoorn”, een schelp die het geruis van de zee produceerde. Aan de muren hingen, zoals ik het in een opstel zo mooi formuleerde, “wandschilderijen”, o.m. van de hand van mama. Een groot deel van het gelijkvloers werd ingenomen door “de winkel”. Vanzelfsprekend stonden er de nodige meubels uitgestald, maar de klanten kwamen ook voor kleinere zaken zoals “kapok”, “mousse”, een flesje “anti”, stoelzaten en dergelijke. Bij aankoop verstrekten mijn ouders ook “Valois”-zegeltjes. De leverancier van die zegeltjes was de sympathieke Bert Vergote uit Oostende, ik heb hem vele jaren later in de politiek teruggezien. Onder een gedeelte van de winkel, bevond zich de kruipkelder die nog volledig in het oude metselwerk van weleer was. Het had iets spook- en kasteelachtig, spijtig genoeg is hij met brokstenen dicht gegooid.

Rond de huismuur aan de straatkant fladderde reeds sinds de jeugd van mijn vader een raadselachtige vleermuis, of was het ondertussen één van zijn/haar kinderen? Minder welriekend helemaal achteraan de tuin

aan de oude betonnen platen geurde de “messink”, een plaats die niet alleen diende om het tuinafval te deponeren, maar ook rustplaats was voor de opgehaalde afvalstoffen van de beerput en, wat de mannen betreft, ook om nog vers dampende stralen neder te laten. Ik herinner me nog de houten wc-plank en het “zwarte gat” in de diepte alsook de gelijkmatige repen gazattepapier die de ontlasting te lijf moesten gaan. Later werd een wc-bril boven dat “zwarte gat” geplaatst. Toen finaal de “moderne” wc-bril werd aangerukt, kreeg het vorige model nog een plaats boven een kuil in open lucht, ietwat verdoken achter hoge sparren naast het “koolkotje” en hij kreeg van mijn vader de naam: “de geestige wc”. Wij spraken ook niet van toilet of wc, wij gingen naar “het vertrek” of we gingen “noar bacht’n”, of we drukten het nog plastischer uit, “‘k goan gaan schiet’n”, “‘k goan gaan piss’n” of zelfs “‘k goan gaan zeek’n”. Om deze mesthoopoverpeinzingen te besluiten het memorabele verhaal van “Kobaart ziene veugel”, een korte vertelling van mijn vader over een “wonderbaarlijke genezing”, een verhaaltje dat hij op zijn beurt van zijn vader had gehoord: “Je slagt van Kobaarts veugel, deen lag ol veertien dagen te vort’n up de messink, en je kwam er toch nog deure”. Dit is een volkse variant van het bekende bijbelverhaal...

Vermits de mest niet vanzelf komt, het volgende, wat aten wij zoal thuis? Tijdens de week was dat eenvoudige, dagelijkse kost. De maandagmiddag waren er de “worsten van Koks”, zoals alle vlees afkomstig van de beenhouwerij van Georges Decock. Dochter Carine was mijn speelviendinnetje. Zij was het die “mijn kruis hielp dragen”. Toen ze op een dag mij in het “koolkotje” helemaal uitkleedde – “het kruis” kreeg ineens een andere betekenis - en mijn moeder lucht kreeg van deze intimiteiten, werd ze echter onverrichter zake bestemming beenhouwerij gestuurd. Het ene vlees was dus het andere niet...Om op de worsten terug te komen, die mochten er wezen. De dinsdag waren er de klassieke “koteletten”, dat ging er ook nog mee door. De woensdag- en donderdagmiddagen waren echter mijn ding niet, de woensdag stond er lever op het menu en de donderdag was het de beurt aan stoofvlees. In die lever zaten er van die “visogen” en aan het stoofvlees was er altijd “zwoesse”, taai vet. De vrijdag, de dag dat traditioneel vlees werd ontbeerd, was reeds een voorafspiegeling van het nakende weekeinde, want dan verschenen “frietten met eiers” op de tafel, en smullen maar. Tijdens het weekeinde zelf zorgde mama steeds voor heerlijk eten: kip, konijn, braadvlees, “roëlle”, zelfgemaakte kroketten, pannenkoeken, wafels, enz. ’s Avonds was er een vrij grote eenvormigheid in het spijsbestand: “gebruneerde patat’n” en als afsluiter de “kèrrepap” die we bij Willem Labaere, de gewezen beroepsrenner, kochten. Het was vooral mijn taak om die pap af te halen. Het witte goedje werd als bijzonder gezond voor de darmflora (en fauna?) aangeprezen en mocht nooit ontbreken. “Sneukl’n”(snoepen) werd thuis niet aangemoedigd. Het was niet gezond en was slecht voor de tanden. Veel “spekkn” (snoepgoed) waren er niet in huis, wel chocolade zoals “Koetjesreep” of “Jacques” waarin er prentjes zaten, en op tafel kwam al eens choco van “Kwatta” in gele plastieken potten. Van een “voyageur” kregen we dozen en dozen “sjieklitten” (kauwgom), ik kon ze niet allemaal verwerkt krijgen en de buurt deelde mee in kauwende vreugde. Veel yoghurt kwam er in huis, meestal kleine potjes van “Mik” die erg lekker smaakten. En dan waren er de zoutstokken, net kleine takken van de bomen. Je moest daarop “knabbeln en siekn” (knabbelen en kauwen). In het begin had dit een zoetzoute smaak maar op de duur was dit een weinig apettijtelijk, plakkerig, afgesabbeld goedje met lange draden. Die werden er dan met de schaar afgeknipt, en dan kon je weer verder “siekn”.

De kinderziekten en andere ongemakken uitzweten thuis, dat was enigszins anders dan nu. Bij “verstopping” moest ik lepels van die slecht smakende “ricinus”-olie opdrinken. Er werd niet gesproken van “diarree”, maar je had “de schiete” of “den dapper”. Bij keelpijn snoerde mama ‘s avonds een van mijn gedragen sokken van de dag met sluitspelden rond mijn keel. En inderdaad, het hielp. Zware verkoudheden - “een vollinge” - werden met de grote middelen te lijf gegaan. Tijdens de dag moest ik met mijn hoofd boven een kom met gloeiend heet water verrijkt met “Vix” zitten, daarbij werd een grote handdoek boven hoofd en kom gebracht en duwde mama mijn hoofd naar beneden, zodanig dat ik één was met die dampende broeihaard. Voor het slapen gaan werd andermaal het wonderproduct “Vix” over de borst en keel gewreven, dit gaf een bijzonder warm-gloeïend gevoel. Vervolgens kleefde mama een groot vel bruin papier op de borst, wat als schutting moest dienen om vervolgens het “sjetten” ondergoed aan te trekken. En dan het bed in, na een stevige kom “dennenthee”. Als 7-jarige ben ik bij het spelen met de hond van mijn nonkel Rafaël met een vinger tussen de deur gesukkeld, resultaat, de huid van de vingertop weggerukt, je kan het nog altijd aan mijn hand zien. Mama bewaarde dat stukje als een soort relikwie in een luciferdoosje, misschien ligt het nog ergens.

In mijn eerste levensjaren hadden ze bij mij thuis nog een “Leuvense stoof” of een “buuzestove”, dit kan ik

mij echter niet meer herinneren. Wel zie ik een dergelijke “stoof” nog voor ogen toen we op bezoek gingen bij nonkel Jules (familie Desimpel) in Beerst. Nonkel Jules was “smoorrijk” maar op z’n zachtst gezegd heel profijtig en gooide nu en dan een paar kolen en wat stro op het licht smeulend vuurtje(?). Eigenlijk was hij best grappig en meesmuilde graag over de vrouwtjes. Op latere leeftijd kreeg hij van die grote korsten achter zijn oren en krabde daar regelmatig aan, smakelijk! Ik zie de hoogbejaarde, besnorde man met z’n grote eelthanden nog toekomen op z’n fietsvehikel van Beerst naar Handzame met de fietsspelden bevestigd aan de broek – waar men soep kon van koken – en met de onafscheidelijke “klakke” op het korstrijke hoofd, en stinken mensen! Hij stapte nog kwik van zijn “velocepeerd” dat nog aan Cyriel Van Hauwaert had kunnen toebehoren, en zei met z’n typisch laag en snerpnd stemmetje: “Je moe goed upletn me je velo wei! Ze gevn nu ol premies voor ne oudn dood te rien, ze moetn toen geen pensioen me betoln!” Maar ik wou het over stoven en kachels hebben, toch niet onbelangrijk in een mensenleven, want ze geven warmte, zoals de zon, zoals liefde en vriendschap, zoals een gezellige thuis... De kachel die ik mij herinner is er één die serieus wat kolen wrat. Hoeveel keer ging ik niet kolen scheppen in het “koolkotje” om het monster dat het zwarte goud verslinderde, te bevredigen? Die kolen doen mij nog aan iets anders denken. Met aswoensdag, het begin van de vastenperiode, kregen wij traditioneel een assekruisje op ons voorhoofd, “gedenk dat gij van stof en as zijt, en dat gij tot stof en as zult wederkeren”. De zwarte asse mocht gedurende die dag niet worden afgeveegd, maar het gebeurde ook wel dat het zwart er af korrelde. Om toch geen vermanende opmerking in de klas te krijgen, diende ik aan het heilige kruisje nog wat extracten toe door met mijn vingers in de kolenbak te grabbelen en vervolgens mezelf te zalven. De kolenbrokken verdwenen geleidelijk aan en werden vervangen door antraciet, en de charme was er vanaf dan eigenlijk af. Die warmte leek niet meer zo “echt”.

Van een ligbad had ik als kleine jongen nog nooit gehoord. In mijn vroegste kinderjaren werd ik door mama gewassen in een klein badje, ’s winters dicht bij de stoof. Later gingen de wasbeurten door in “’t waskotje” waar de grondige reinigingen met het washandje gebeurden en eindigden met een voetbadje waar mama – soms te – warm water bij goot. Bij het slapen gaan, trok ik steeds met mijn nachtemmertje, “mien pissultje” naar boven. Tot op de dag van vandaag zijn er boven geen toiletten, en dan? Koude winternachten gingen aangenaam vergezeld van een warmwaterkruik aan de voeten terwijl m’n nog steeds gekoesterd beertje mij knus gezelschap hield. Het zijn de zeldzame momenten dat het leven zalig perfect is. Dergelijke warmte, genot en geluk voel je als volwassene nooit meer...

In onze tuin groeiden niet alleen de met liefde gekoesterde groenten, planten en bomen, er was ook voldoende ruimte voor sport en spel. Het graspleintje zag in de zomer zo ros en er was amper nog een sprietje gras, dat er al meer als stro uitzag. Er werden dan ook met de vrienden de nodige waterspelen en watergevechten gehouden. Er verscheen al eens een evenwichtsbalk of papa stelde in de tuin een aanloopplank op met als doel, verspringen in de aarde. Grote vuren die allerlei afval verorberden waren steeds een festijn van verwondering en vreugde. De zandbak, de “juttekokre”, de sneeuwbalgevechten, ...het staat nog allemaal in mijn privé-verzameling mooie momenten gebrand. De “geheime gang” was toch iets typisch bij ons thuis. Gevoed door de TV-serie “Axel Nort” was ik volledig in de ban van “ondergrondse gangen”. Buurjongen Patrick Callewaert begon met het graven, ja, ik liet graag mijn kameraden het “vuile” werk doen. Ook Luc Vandermeersch heeft de nodige arbeid mogen leveren. Uiteindelijk werden drie grote putten gemaakt die met elkaar door uitgegraven gangen werden verbonden. Over het geheel werden door papa planken gelegd, dit werd dan nog eens verstopt door aangestampte aarde daar bovenop te bevestigen. Het geheel leek zo “echt” en je kon al kruipend op de blote knieën, in korte broek, de ene put in en via de andere put eruit terwijl je vol verbeelding door de aarden gangen kroop. Ik heb zowat iedereen van mijn klas uitgenodigd om naar mijn “geheime gang” te komen zien. Ik was alleen “vies” van de “tettingn” (aardwormen) die de rust van mijn ondergrondse gewelven durfden te verstoren. Die gangen hebben er lang “gelegen”, tot mama de plaats nodig had om groenten te planten. Later was de barbecue het succesnummer in onze tuin. Papa was de stoker en mama bereidde alles zo lekker klaar, wat hebben we ons geamuseerd en wat werd er niet gelachen, soms zo hard dat Cecile Grillet ons kon horen...

Als ik mijmer over “binnen” spelen dan denk ik o.m. aan gezelschapsspelen (pèèrtjesspel, ganzenspel, egel-lotto, puzzels...), de bouwdoos, de boerderij van franco-suisse, de elektrische trein, mijn eerste trein die moest worden opgewonden en een lang parcours aflegde op de sporen die door papa op een grote houten plaat werden aangelegd, de knikkers... Treinen boeiden mij enorm, van familie ontving ik vele tijdschriften van “La vie du Rail” en steeds wilde ik naar de sporen kijken waarbij de “scheve rails” (wisselsporen) mijn absolute

voorkeur genoten. Zo wilde ik vaak, vooraleer de kleuterklas binnen te gaan, eerst nog eens de sporen nabij het aanpalende station van Handzame “bewonderen”. Ik zat bij papa en mama graag op de schoot en met papa speelde ik vaak spelletjes die we zelf uitvonden. Papa maakte later een grote poppenkast, ik tekende zelf de decors – alhoewel ik verre van een goede tekenaar was – en ik maakte zelf de “poppen”, prentjes uitgeknipt in “Het Rijk der Vrouw” die ik met lijm op houten stokjes kleefde. Inspiratie kwam vaak van vrienden, de televisie of de strips die werden verslonden. Wij waren nog vrij inventief, het was zeker niet dat we alles kregen wat we vroegen aan onze ouders, ook ik niet als enig kind. “Geene verdoen o’t nie nodig is”, zeiden mémé en mama. Memorabel zijn de talrijke “kwissen” die bij ons thuis doorgingen met theoretische en praktische proeven, zoals lepelkoers of zaklopen in “het tuinpad van mijn vader”.

Mijn vader en goede vrienden noemden mij ook wel eens om te lachen “het knip- en plakdier”. Deze benaming verkreeg ik vanwege de overtalrijke foto’s die ik in oude meubelboeken en ja, zelfs in “La vie du Rail”, inplakte. Dit was het gevolg van mijn twee grote jeugdhobby’s waarin ik zoveel tijd heb gestopt en die me zoveel voldoening hebben gebracht. Er was ten eerste de fabelachtige ruimtevaart die in de jaren ’60 werd beheerst door de wedloop naar de maan. Ik supporteerde vooral voor de Amerikaanse Apollo-vluchten in wel – van Apollo 8 tot en met 12 – en wee – Apollo 13. In Handzame staat nog steeds de door mijn achterneef, Johan Lowie, ineengestoken Saturnus V-raket met Apollo 11, de eerste bemande maanlanding.

Ten tweede is er mijn passie voor de wielersport. Als kind speelden we reeds met rennerskaartjes die we moesten raden en die via aankoop van kauwgom – wij zeiden “sjieklitn”- konden worden verkregen. Rik Van Looy was toen de absolute vedette. Ik herinner me nog dat we naar onze oude radio luisterden naar de memorabele afloop van de Tour van 1968 die toen in dramatische omstandigheden eindigde voor Herman Vanspringel, in het voordeel van Jan Janssen. Ik herinner me nog de triestige beelden van Eddy Merckx in de “gedopeerde” Giro d’Italia van 1969 maar vanaf de Tour 1969 liep het helemaal los. Vanaf dan werd ik niet alleen een hevig supporter van Eddy Merckx maar hield ik alles bij wat ik maar over de wielersport kon vinden, en maar knippen, plakken en kleven. Mijn vingers plakten van de “kolle” (lijm). Jammer dat ik vele jaren later, wellicht in een vlaag van zinsverbijstering, mijn plakboeken over wielrennen, ruimtevaart en de Olympische Spelen heb weggegeven. Da’s pas dom.

Bij mij thuis werd zo veel “gespaard”, ik had het zeker niet van vreemden. Artis, Historia, Zwarte Kat, Jacques en andere...niets ontsnapte aan ons lodderig, waakzaam oog. Van kindsbeen af was ik al gewoon aan de dagelijkse “gazette”, wij waren geabonneerd op...“La Libre Belgique”. Zoals onze West-Vlaamse bard Willem Vermandere in zijn olijk liedje “Mien gazette” verwoordt: “Een dag zoender gazette, ’t is ee stuute zoender

beuter, ’t is beuter zoender zoet.” Maar bij ons was dit dagelijks voer dus in de “langue de Molière.” Hoe kon dat met een Davidsfonds-vader in huis? Het had alles te maken met mama die haar middelbare studies in het Frans had gedaan (en hoe, met onderscheiding en als primus!), en die haar Frans wilde onderhouden. Vandaar de toen kerkelijk goedgekeurde Franstalige leidende krant, de “Libre”, een conservatief-katholieke krant waarin Belgisch patriottisme hoogtij vierde, “l’union fait la force”...of is het “la farce”. Die krant was populair in kerkelijke kringen, ook in Vlaanderen, en het was ook goed voor “Jasje” z’n Frans. Ik zou niet kunnen zeggen of dit klopt.

Mama las graag haar dagelijkse “feuilleton” en vaak werden interessante artikels uitgeknipt, ja dat knippen. De Apollo-maanvluchten kregen veel aandacht en dat werd uiteraard bij- gehouden. Sport kreeg een minder groot aandeel maar toch werden ook hier alle wielersfoto’s zorgvuldig uitgeknipt en wist ik al rap wat de “maillot jaune” betekende.

Dieren bij ons thuis? Ik vertelde reeds over het hondje dat zich tegoed deed aan mijn besmeurde gezichtje of de konijntjes die we kweekten. Lange tijd zaten er leghennen achter mijn vaders atelier. Minder leuk was het wekelijks afschrappen van de “kiekestront” in het door mijn vader ineen getimmerde leg- en slaaphok. We hebben ook nog eenden en “barberies” in de tuin gehad, op de plaats waar zich vroeger de “geheime gang” bevond. We kregen het oude ligbad van de familie Vandermeersch zodat onze eenden ook over een “vijver” beschikten. Aan katten in de tuin hebben we nooit nood gehad, sommige kwamen al eens binnen en ééntje heb ik zelfs eens meegenomen om aan het voeteinde van mijn bed te liggen. Mijn meest tedere gevoelens gaan echter uit naar de jonge kuikentjes die in de knusheid van de woonkamer werden grootgebracht. Zelfs witte muizen hadden op een bepaald moment hun eigen bakje, maar op aanwijzen van onze huisdokter, dokter Faveere, werden ze wegens broeihaard van microben en ziekten afgevoerd, m.a.w. papa “shaste” ze door in

de wc-bril waardoor ze uiteindelijk verteerd als “vette” (mest) op de vruchtbare aarde door middel van het aalkarteel werden uitgestrooid...R.I.P.

Nu even aandacht voor de zogenaamde “ring van ’t jaar”, de wederkerende maanden met hun tradities die de huiselijkheid versterkte door de regelmaat, vertrouwdheid, herkenbaarheid en houvast van die gebeurtenissen of feestelijkheden. De seizoenen werden nog gerespecteerd en hadden elk hun eigen karakter. Wij leerden op school dat een nieuw seizoen stevast begon de 21^e van de maanden december, maart, juni en september. Nu schijnt dat van jaar tot jaar en van seizoen tot seizoen te verschillen en de weerman spreekt ook nog van weerkundige seizoenen, het is er allemaal niet eenvoudiger op geworden. Laat me beginnen met de meest knusse periode, de winter, die ik mij vanuit mijn kindertijd met koude en vooral met sneeuw herinner. Mama breide warme “koesn” (kousen), een “oenderbaaitje” (ondertrui) die ik boven mijn onderlijfje droeg en zeker ook een “sjerpe” (sjaal) om de gure weersomstandigheden te lijf te gaan. Ja, ook toen speelden wij nog veel buiten, thuis en op school tijdens de speeltijd. De winter kende reeds zijn voorbode met die ongelooflijke Sinterklaas, “sinteklaai”. Wat ben ik blij dat ik er lang in heb geloofd, het was zo’n fantastisch gevoel om in het bestaan van die enorme goedheid op aarde te geloven, hij de man die die brave kindjes uit de handen van die wrede beenhouwer had gered. Met verering keek ik naar zijn afbeeldingen zoals op oude postkaarten en met ontzag zag ik hem onder begeleiding van de muziekanfanfare Sint-Cecilia, gezeten op een ezel of eens een paard en bijgestaan door Zwarte Piet, door onze straat trekken op weg naar de “Gildezaal” waar we allemaal werden beloond. Blijkt dan later dat dit onze hoofdonderwijzer meester Vandemoortele was, die zelfs – naar kwade tongen beweren - eens onder invloed van de nodige drank van zijn paard is getuimeld...Waarom moeten die zoete jeugdwaarden die we zo warm aan ons hart koesterden toch steeds als een zeepbel uit elkaar spatten? Wat was ik telkens blij met wat Sinterklaas mij thuis bracht, de geschenken of de lekkernijen, soms in de keuken die onze eigenlijke doordeweekse woonplaats was of in de “zundagsche plekke”. Wij stelden ons geen vragen, we waren zo gelukkig en we schreven vol overgave onze jaarlijkse brief naar de heilige man en we beloofden het volgende jaar zeker weer braaf te zijn...

Kort nadien lonkte de kerstvakantie, o heerlijke tijd, mooiste tijd van het jaar. In de klas werd een maand voor de Kerst een ronde, met groen versierde, adventskrans voorzien van vier kaarsen, aangebracht. De eerste week brandde slechts één kaars, de vierde en laatste week brandden ze alle vier. Ik had het er persoonlijk “moeilijk” mee dat alzo de kaarsen niet op een gelijkmatige manier konden opsmeulen. Kort voor die vakantie penden we onder begeleiding van de meesters in schoonschrift onze nieuwjaarsbrief vlijtig neer. Eenmaal de vakantie was angebroken, werd thuis de kerstversiering bovengehaald. Het was vooral mama die zich daarmee bezighield, later heb ik van haar die taak overgenomen, het zal wel één van de enige werken zijn geweest waarmee ik mama heb ontlast. Ik vond het versieren van de échte geurende eeuwig groene kerstbomen fascinerend, zelfs plechtig en heilig. Ik zeg “kerstbomen” omdat wij er op een bepaald moment zelfs drie hadden staan, één in de woonplaats, één in de winkel en een grote buiten in de voortuin die onder grote lichten was bedolven. De versiering was zeker niet nieuw of modern, zelfs in de tijd van de vroege jaren ’60 waren deze “prullaria” al eerder “belegen” maar zeker nog intact. Toen werden de dingen nog gemaakt om lang mee te gaan. Oude beschilderde lichtjes sierden de boom in de woonplaats en ook de balletjes waren gedateerd maar daarom niet minder gezellig. Alhoewel we de “bomen pinten” kregen de groene sparren een ster als hoogste punt bevestigd. Van buiten, zoals bijvoorbeeld komend van de mis, gaf dit geheel een hoogst feeërieke indruk en sfeer. Die sfeer bepaalde eigenlijk het geheel van het kerstverlof. Op kerstavond trokken we mettertijd naar de familie Decoutere, onze overburen, waar we het avondeten nuttigden. Met oudejaarsavond kwamen zij dan bij ons op bezoek. Ik maakte al eens een kwisje of organiseerde spelletjes. In de jaren ’70 schiepen we papa’s atelier in een feestzaal met nog een extra kerstboom en een rijk- versierde tafel, bestaande uit schragen en grote houten platen, allemaal bedekt met maagdelijk witte tafellakens. Mama was dan steeds de uitgelezen gastvrouw die grote hoeveelheden smakelijke spijzen tevoorschijn toverde. Op nieuwjaarsdag zelf las ik tijdens de jaren in de gemeenteschool mijn nieuwjaarsbrief, ik heb ze nog allemaal bewaard. Ik stond aan het raam – de uitkijkplaats van burgemeester Degrendele – en mijn ouders zaten naast elkaar in de grote canapé. Vanaf die dag verschenen de “lukken” (boterwafeltjes) in omloop. Mama maakte ze soms zelf of we kochten dozen van “Jules Destrooper”. Die “lukken” werden steeds geserveerd bij de koffie wanneer “nieuwjaarders” gedurende de maanden januari en februari traditiegetrouw ons met een bezoek vereerden.

Wanneer de lente in het Handzaamse land kwam, borg mama mijn lange broeken op en de korte exemplaren werden bovengehaald. Vanaf nu kon je beter de gevolgen van allerlei speelverwondingen zien, zoals

bijvoorbeeld een hevig bloedende “gabbe” (wonde). Zo kreeg ik eens al spelend de punt van “ne reek” (riek) in mijn been en ik begon pas moord en brand te schreeuwen wanneer ik op mijn bloedend been werd gewezen. Ik draag nog de sporen van dit voorval. Het was de periode van de vasten die uitmondde in het hoogfeest van Pasen. Over het begin van de vasten, Aswoensdag met het bewuste kruisje, heb ik het reeds gehad. Het vasten werd nog echt toegepast, “vlees derven” en geen snoep eten hoorden daar zeker bij.

Op 1 april, de “verzenderkesdag”, zond “men de zotten waar men wil”, het gebruik was nog echt levendig in mijn kindertijd. Na Palmzondag begon de “Goede Week”, wij voelden ons wat bedrukt vanwege het lijden van Jezus, en ja, we leefden dat eigenlijk wel wat mee. Er waren ook talrijke illustraties over het lijdensverhaal, in de kerk hingen (en hangen nog steeds) heel expressieve schilderijen die de diverse staties van die lijdensweg uitbeelden. Ik begreep niet waarom “de geseling” geen deel uitmaakte van de klassieke staties, dit leek mij toch ook geen “onbelangrijk gegeven”. Na het zien van de film “The passion of the Christ” kreeg ik dat gevoel uit mijn kindertijd terug. Ik was werkelijk “gepassioneerd” door heel die triestige geschiedenis, die gelukkig goed afliep. We hielden onze paasbiecht. Wat biechtte ik zoal? Ik had zo mijn “klassiekers”, ik plaatste wat getallen bij diverse zonden zoals: ongehoorzaam geweest, gevloekt, niet opgelet op school en slechte gedachten gehad. Na het biechtritueel waarbij mijnheer pastoor of onderpastoor enkele lichtvermanende maar ook geruststellende woorden omtrent mijn zielenheil uitsprak, kreeg ik mijn penitentie, de eerwaarde plaatste dan ook wat getallen bij het aantal “onzevaders” en “weesgegroeitjes” die ik dan ook gedwee op een kerkstoel gezeten, aframmelde. Op “Witte Donderdag” begon het echt serieus te worden. We voelden ons deelachtig aan het “Laatste Avondmaal”, we wisten wat er ging komen, die dwaze Judas zal het vuur aan de lont steken. Thuis keek ik met meer dan gewone belangstelling in de “katholieke schoolbijbel” van mijn vader, en ja, daarin stond wél een afbeelding van de geseling. Op “Goede Vrijdag” mocht er zeker geen vlees worden gegeten, radio en televisie stonden thuis niet aan en in de namiddag trokken we met de klas naar de Heilige Mis waarin we het lang evangelie aanhoorden. Op een bepaald moment deed de pastoor zelfs zijn schoenen uit en zo rond de klok van 3 uur in de namiddag besloot het evangelie met “en hij gaf de geest”, waarna een lange stilte, het hoofd gebogen, in acht werd genomen. Ik had dan zoiets van, oef, we hebben het kwaadste gehad, vanaf nu kan het alleen maar verbeteren. ’s Avonds was er dan nog de kruisweg die doorheen de parochie trok, met mijnheer pastoor in een microwagen, of bij slecht weer deed men de rondgang in de kerk zelf. Paaszaterdag was zo’n beetje een overgangsdag en het leven zag er weer veel rooskleuriger uit. Hoe kon het ook anders, alle klokken van Vlaanderen waren op weg naar Rome om een grote voorraad chocoladen eieren en andere geschenken voor de kinderen op te halen. Onze kinderhartjes klopten reeds van vreugde en ongeduld. En dan was het eindelijk Pasen én paasvakantie. De klokken klepten luidruchtig en blij “bim-bam-bom, bim-bam-bom”. Wat zouden de klokken van Handzame voor mij hebben uitgestrooid? Ik stoof naar buiten en in de tuin vond ik lekkere chocolade in bruin en wit en ook wel wat beeldverhalen. Ik weet nog precies waar mijn eerste Nero-strip “Pol de Pijpegeest” tussen de paasbloemen lag. We stuurden tijdens de vakantie onder vrienden zelfs nog paaskaarten naar elkaar, prachtige afbeeldingen met rondreizende klokken en veel lieve kuikentjes. “Het leven was zo eenvoudig toen”, zong Wim Sonneveld in z’n liedje “Mijn dorp”. Telkens ik dit lied hoor, gaat dit recht naar het hart en bekruipt mij een gevoel van weemoed...

In de meimaand werden de Communies gevierd, de “Eerste” en de “Plechtige”. Het was toen nog sterk de gewoonte dat de communicant, in vol ornaat en voorzien van de nodige “zentjes” (prentjes), zich ging presenteren, “komn toogn”, bij vrienden en bureu. De jongeling ontving dan de nodige franken voor de spaarpot. “En het werd zomer”. Dit betekende uiteraard de lang verwachte grote vakantie. Het “sjetten oenderbaaitje” verdween van mijn lichaam, lichte hemdjes met een “roapeschelje” (“schelletje van een raap”, duidend op de hemdkraag) deden hun intrede. De bezigheden tijdens de grote vakantie thuis heb ik hierboven reeds beschreven. Ik trok ook wel eens naar het speelplein bij de “gildenzaal” waar “juttekokers” en ander vertier stonden. Bij Luc en Martin Vandermeersch ging ik vaak spelen, we reden met de fiets naar het kasteel van Wijnendale of we reden naar het zwembad van Torhout om van een aangename verfrissing te genieten. Hoe ik het zwemmen heb geleerd? De Boerinnenbond van Handzame richtte in het jaar 1970 zwemlessen in, toen sterk “in de mode”. Mama was lid van die damesclub, net als haar goede vriendin Suzanne Depuydt. Die lieve Suzanne overtuigde mijn watervrezende moeder om mee de voorziene lessen te volgen. Dit alles ging door onder de veilige en christelijke koepel in het (gewijde?) plonsbad van de zusters van Groenhove in Torhout. Maar hoe dichterbij de dag van de eerste “watergewenning” kwam, hoe meer de waterangst mijn moeder in de greep nam. Resultaat: mama haakte af en ik werd als vervanger meegestuurd. Vanaf dan volgde ik wekelijks mijn lesjes, mij een weg banend tussen de overwegend volslanke Handzaamse boerinnen. Er was één opvallende uitzondering, de “juffrouw” op rust, wonende in het appartement op de markt te Handzame,

was zo mager als een plank. Zij was onze trouwe chauffeur die ons met haar bescheiden “Daftje” van de Handzaamse markt naar de eerbiedwaardige zusters vervoerde. “Ons” was naast de juffrouw aan het stuur, de als antipode lijvige Suzanne die mee voorin zat en achterin zat ik geprangd tussen twee kloke, veldwerkende dames. Hoe dan ook, ik kon zwemmen, wat niet van alle agrarische dames kon worden gezegd...

In juli was er bovenal de “Tour de France”. Hoe leefden we de lotgevallen van onze nationale trots Eddy Merckx niet mee? Ik was er werkelijk bezeten van. Wie aan Eddy raakte, raakte aan mezelf. Mijn respect voor mijn jeugdidool is tot op de dag van vandaag intact gebleven. Ook de toenmalige wielercommentator Fred De Bruyne, ook een voormalig toprenner, kon op mijn bijzondere sympathie rekenen. Papa vertelde dan over de vroegere Tours zoals over Maurice Garin, de eerste Tourwinnaar – papa had er een boekje van Hans over – en Abd-el-Kader Zaaf die in tropische hitte na een ontsnapping en na het drinken van te veel wijn het peloton terug tegemoet reed. In september begon de school opnieuw maar dan was er wel “grote kermis” in het dorp, op de markt dicht bij onze thuis. En of mij dit in de ban bracht. Ik vertoefde graag in de buurt van de woonwagens van die kermisgasten. De “autodraaiertjes” (draaimolen) waren mijn geliefde kermisattractie. Elk jaar was het dezelfde familie die dit exploiteerde. De magere man liet tijdens het draaien met een koord de bal met een daaraan bevestigde “flossche” naar beneden zakken en de kunst bestond erin om die “flossche” eruit te trekken terwijl de man die bal op en neer trok. Slaagde je erin om het begeerde voorwerp te pakken te krijgen, dan kreeg je een extra-ritje. Pas jaren later besef je dat die brave man er wel voor zorgde dat iedereen wel eens aan zijn trekken kwam. Op het moment zelf vond ik het een hele prestatie om de “flossche” te hebben. Van de “autoboksers” had ik wat schrik, ik vond het wel prachtig om er naar te kijken, vooral naar de uitbaters die niet met “jetons” maar met een speciale sleutel de “botsauto’s” terug netjes op hun plaats zetten, en dit vaak al rechtstaand op de bumpers of gezeten op de buitenkant van het wagentje. Er stond nog een schietkraam, soms eens “rupsen” die rap draaiden en waarbij na sirenegeluid doeken de wagentjes overdekten. Er waren ook de “schutn” (schuiten) die heel hoog bengelden, maar ik durfde daar zeker niet in. Wielerwedstrijden doorkruisten onze vredige parochie en op donderdagavond werden de festiviteiten afgesloten met een spetterend vuurwerk dat we van bij ons thuis zeer goed konden zien. Toen ik nog heel klein was trok ik eens aan de hand van papa naar het vuurwerk op de markt. Het zien van dit kletterend vertoon deed mij dermate verschieten dat ik mij losrukte en recht naar huis stoof. Mama en mémé die vanuit het raam stonden te kijken, zeiden: “Moar kiek noar da ventje dat doar lopt”. Ja, het was ondergetekende die vanaf dan zeer goed de weg naar huis wist.

Zo deed stilaan de herfst zijn intrede in het land. De tuin lag vol met mooie verkleurde bladeren. De natuur begon te treuren en ook wij werden ingetogen toen Allerheiligen en Allerzielen naderde. Plechtig trokken we naar het familiegraf op het kerkhof van Handzame waar hagelwitte chrysanten als eerbetoon aan de voet van het graf werden geplaatst. We prevelden enkele gebedjes aan het graf waar mijn grootvader Eugène, mijn nonkel Marcel en mijn tante Marie-Louise begraven liggen (en ondertussen ook mijn grootmoeder Louise). Als kind konden we de diepgang van dit alles niet doorgronden, het moest gewoon naar aloude traditie geschieden. En toch, en toch heeft dit op termijn bijgedragen tot de verschuldigde eerbied die ik aan deze afgestorvenen wens te betonen. Niet langer getreurd, want Sinterklaas kwam er stilaan aan...

vervolgt

HERUITGAVE OP CD-ROM
VAN DE OORSPRONKELIJKE UITGAVE (A – O)

van het

GLOSSARIUM

VAN VEROUDERDE RECHTSTERMEN,
KUNSTWOORDEN EN ANDERE UITDRUKKINGEN,
UIT VLAAMSCHЕ, BRABANTSCHЕ EN LIMBURGSCHЕ OORKONDEN

door

KAREL FRANS STALLAERT

Karel Frans Stallaert, beambte, archivaris, leraar, filoloog, lexicograaf en publicist. Geboren te Merchtem op 23 september 1820, overleden te Schaarbeek op 24 november 1893. Hij was de zoon van Hendrik (brood- en banketbakker) en van Hendrika Janssens.

Na de retorica aan het kleinseminarie van Mechelen (1837) werd hij student aan de faculteit wijsbegeerte en letteren, eerst in Leuven daarna in Brussel. Wegens de vroegtijdige dood van zijn vader kon hij zijn studies niet afmaken. In 1848 huwde hij met Mathilde Mast († 1857); in 1862 hertrouwde hij met Elisabeth Galesloot, zuster van rijksarchivaris Lodewijk-Willem Galesloot.

Karel Stallaert

Onder meer door de publicatie van talrijke artikelen en boeken heeft Stallaert het Vlaams Cultuurpatrimonium op historisch, literair en linguïstisch gebied verrijkt.

De uitgave die hem het meest aanzien bijbracht was zijn *Glossarium van verouderde rechtstermen, kunstwoorden en andere uitdrukkingen uit Vlaamsche, Brabantsche en Limburgsche oorkonden*, gepubliceerd van 1886 t.e.m. 1893. Dit woordenboek verscheen tot aan de letter P (*poer*) en bleef bij Stallaerts overlijden onafgewerkt.

Een betere titel zou misschien geweest zijn: *Bijdrage tot een verklarend woordenboek van het huiselijk en maatschappelijk leven van onze voorouders*. Dr. F. Debrabandere slaagde er vele decennia later in om het lexicon te voltooien. Door toedoen van Michiel Mispelon werd dit afsluitend deel in 1977 bij zijn Handzaamse uitgeverij *Familia et Patria* uitgebracht. Bovendien verscheen het jaar daarop, bij dezelfde uitgever, ook nog een facsimile van de originele druk. Dr. hist. Carlos Wyffels vond *Stallaerts Glossarium...* één van de belangrijkste en beste uitgaven die Mispelon ooit op de markt bracht. De zoeker treft er immers een bijzonder groot aantal oude woorden met hun herkomst en verklaring. Vaak biedt Stallaert de oplossing die men in andere lexica niet aantreft.

De thans uitgebrachte cd-rom (met zoekfunctie) bevat enkel de delen I en II van het woordenboek (t.e.m. de letter O). Voor publicatie van de aanvulling (deel III) kregen wij vooralsnog geen toelating.

Deze uitgave is een realisatie van het SVVF, verwezenlijkt met de steun van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Het scannen en verwerken werd uitgevoerd door Wim Dedeyster van Kortemark.

BESTELLEN

- afhaling
- telefonisch (051) 56 74 79
- e-mail: vcgh@scarlet.be

Prijs: voor leden van SVVF (VVF en VCGH): 15 euro. Voor niet-leden: 25 euro. De oplage bedraagt honderd stuks. De cd-rom verschijnt t.g.v. het Nationaal Congres van VVF te Morsel op 20 en 21 mei a.s. en zal vanaf de week nadien ook kunnen worden afgehaald in de documentatiecentra van VVF en in het VCGH.

Donald Vandecandelaere.

Ontrafel je eigen familiegeheimen!

Bij Davidsfonds/Leuven is verschenen:

Je stamboom, je familiegeschiedenis. Stap voor stap.

geschreven door Johan Roelstraete

Egyptische farao's, koningen in het Nabije Oosten en Romeinse keizers probeerden hun – weliswaar goddelijke – afstamming op te sporen. In de Bijbel gaan stamreeksen terug tot Adam. Genealogie is bijna zo oud als de mens. Nu is zoeken naar je wortels geen elitair spelletje meer, maar mogelijk voor iedereen.

Ben jij op zoek naar je **roots**? Wil je weten of er **uitzonderlijke** dingen gebeurd zijn in je familie? Of wil je het bijzondere verleden van je grootouders en ouders vastleggen voor de volgende **generaties**? Iedereen kan het. Hoe? Johan Roelstraete geeft **tips** om je stamboom op te stellen én om deze tot leven te brengen in een sprankelende **kroniek** van familie verhalen. Deze gids ruimt struikelblokken uit de weg en brengt je **methode en kritische zin** bij.

Het boek is te verkrijgen in het VCGH.

prijs: € 24,95

voor VCGH-leden: € 22,50